

The Holy See

Papež Frančišek

Apostolska spodbuda

Veselite in radujte se

Gaudete et exsultate

O poklicanosti k svetosti in današnjem svetu

1. »Veselite in radujte se« (Mt 5,12), pravi Jezus tistim, ki so zaradi njega preganjani ali ponižani. Gospod zahteva vse, in to, kar podarja, je resnično življenje in sreča, za katero smo bili ustvarjeni. Želi, da smo sveti, ne pa, da se zadovoljimo s povprečnim, mlačnim in neprepoznanim življenjem. Poklicanost k svetosti najdemo v različnih oblikah od prvih strani Svetega pisma. Gospod je tako predlagal Abrahamu: »Hodi pred menoj in bodi popoln!« (1 Mz 17,1)

2. V spodbudi ne smemo pričakovati razprave o svetosti, številnih opredelitev (definicij) in razločkov, ki bi lahko obogatili tako pomembno vprašanje, tudi ne smemo pričakovati analiz, ki bi jih lahko opravili o sredstvih posvečevanja. Moj skromni namen je, da bi vnovič slišali klic k svetosti, da bi premislili, kako jo uresničevati v sedanjem kontekstu z vsemi tveganji, izzivi in priložnostmi. Gospod je izbral vsakega izmed nas, »da bi bili v ljubezni sveti in brezmadežni pred njim« (Ef 1,4).

Prvo poglavje

POKLICANOST K SVETOSTI

Svetniki nas opogumljajo in spremljajo

3. Pismo Hebrejcem navaja razne pričevalce, ki nas spodbujajo, naj »vztrajno tečemo v tekmi, ki nas čaka« (12,1). Pismo navaja Abrahama, Saro, Mojzesa, Gedeona in še druge (prim. 11,1-12,3). Na poseben način smo poklicani priznavati, da »imamotoliko prič« (12,1), ki nas spodbujajo, da se ne ustavimo; spodbujajo nas, naj nadaljujemo po poti k cilju. Med temi pričevalci so morda naša mama, babica ali druge znane osebe (prim. 2 Tim 1,5). Morda njihovo življenje ni bilo popolno, toda kljub nepopolnostim in padcem so nadaljevali pot in so bili všeč Gospodu.

4. Svetniki, ki so že dosegli Božjo bližino, ohranjajo z nami vezi ljubezni in občestva. To potrjuje Knjiga Razodetja, ko govori o mučencih, ki prosijo za nas: »Videl sem pod oltarjem duše umorjenih zaradi Božje besede in zaradi pričevanja, ki so ga dajali. In zavpili so z močnim glasom, govoreč: ‹Doklej, Gospod, Sveti in Resnični, ne boš sodil po pravici?›« (Raz 6,9-10). Smemo reči, da »nas Božji ljubljenci obkrožajo, spremljajo in vodijo ... Ne smem torej prenašati sam tega, česar v resnici ne zmorem sam nositi. Opora Božjih svetnikov me varuje, podpira in me nosi.« [1]

5. V procesu beatifikacije in kanonizacije (razglasitve za blaženega oziroma svetega: op. prev.) se upoštevajo herojska znamenja kreposti, daritev življenjav mučeništvu, prav tako tudi primeri, ko je svetnik daroval lastno življenje za druge vse do smrti. Takšno darovanje izraža posnemanje Kristusovega zgleda in je vredno občudovanja vernikov. [2] Spomnimo se na primer blažene Marije Gabrielle Sagheddu, ki je darovala svoje življenje za edinost kristjanov.

Svetniki za sosednjimi vrati

6. Ne mislimo samo na tiste, ki so že razglašeni za blažene ali svetnike. Sveti Duh širi svetost v vsem narodu, zvestem Bogu, kajti »Bog je hotel posvečevati in zveličati ne posamič in brez vsakršne medsebojne zveze, temveč jih je hotel narediti za ljudstvo, ki bi ga v resnici priznavalo in mu sveto služilo«. [3] Gospod je odrešil svoje ljudstvo v zgodovini odrešenja. Ne obstaja popolna identifikacija brez pripadnosti nekemu narodu. Zato se nihče ne odrešuje sam, kot osamljen individuum, marveč ga Bog priteguje upoštevajoč kompleksno dramo, ki se utrjuje v človeški skupnosti. Bog je namreč hotel vstopiti v ljudsko dinamiko, v dinamiko nekega ljudstva.

7. Vesel sem svetosti potrpežljivega Božjega ljudstva: staršev, ki s tolikšno ljubeznijo vzgajajo svoje otroke, mož in žena, ki z delom skrbijo za kruh svoji družini, bolnikov, ostarelih redovnic, ki se ne nehajo smejati. V teh dejanjih, ki se dan za dnem ponavljajo, vidim svetost vojskujoče se Cerkve. To je pogosto svetost »za sosednjimi vrati«, svetost tistih, ki živijo v naši bližini in so odsev Božje bližine, ali če smem uporabiti drug izraz, so »srednji razred svetosti«. [4]

8. Dovolimo, da nas spodbujajo znamenja svetosti, ki jih Gospod izkazuje po najponižnejših članih ljudstva, ki je »deležno Kristusove preroške službe, in sicer s tem, da razširja živo pričevanje za Kristusa predvsem z življenjem vere in ljubezni«. [5] Premislimo, kar nam svetuje sv.

Terezija od Križa, da mnogi izmed njih ustvarjajo pravo zgodovino: »V temni noči se dvigajo največji preroki in svetniki ...« [6]

9. Svetost je najlepša podoba Cerkve. Toda tudi zunaj Katoliške cerkve in v zelo različnih okoljih Duh prebujajo »namenja svoje navzočnosti, ki podpirajo tudi Kristusove učence«. [7] Z druge strani nas je sv. Janez Pavel II. spomnil, da je »pričevanje za Kristusa vse do prelitja krvi postalo skupna dediščina katoličanov, pravoslavnikov, anglikancev in evangeličanov«. [8] Na pomembnem ekumenskem srečanju, ki ga je obhajal v Koloseju v jubilejnem letu 2000, je poudaril, da so mučenci »dediščina, ki močneje pričuje kakor dejstva ločenosti«. [9]

Gospod kliče

10. Gre za pomembno zadevo. V tej apostolski spodbudi bi rad opozoril na klic k svetosti, ki ga Gospod namenja vsakemu izmed nas, klic, ki ga namenja tudi tebi: »Bodite torej sveti, kajti jaz sem svet!« (3 Mz 11,44; 1 Pt 1,16) Drugi vatikanski koncil je poudaril: »Okrepljene s tolikerkimi in tako močnimi zveličavnimi sredstvi kliče Gospod vse kristjane v kakršnih koli razmerah in v vsakem stanu, vsakega po njegovi lastni poti, k tisti popolni svetosti, katere polnost ima Oče sam.« [10]

11. Koncil pravi: »Vsakega po njegovi lastni poti«. Ni torej razloga za malodušje, ko gledamo zglede svetosti, ki se zdijo nedosegljivi. Obstajajo pričevanja, ki nas spodbujajo in podpirajo, vendar ne tako, da bi jih skušali posnemati, kar bi nas končno oddaljilo od edinstvene in specifične poti, ki jo je Gospod prihranil za nas. Pomembno je, da vsak kristjan prepozna lastno pot in si prizadeva napredovati v tem, kar je Bog postavil vanj (prim. 1 Kor, 12,7), ne pa v tem, da se izčrpava v posnemanju nečesa, kar mu je tuje. Vsi smo poklicani biti priče, vendar obstajajo številne življenjske oblike pričevanja. [11] Ko je veliki mistik sv. Janez od Boga pisal svojo *Duhovno pesem (Cantico spirituale)*, se je izogibal strogih pravil, veljavnih za vse. Pojasnjeval je, da so njegove navedbe napisane tako, da bi se jih lahko vsak oklenil »na svoj način«. [12] Božje življenje se priobčuje enim tako, drugim drugače. [13]

12. Med različnimi oblikami želim posebej omeniti, da se tudi »ženski genij« kaže v ženskih oblikah svetosti, ki so nepogrešljive za premislek o Božji svetosti v konkretnem življenju. Gre za genij, značilen tudi za čase, ko so bile žene močno zapostavljene, Sveti Duh pa je obujal svetnice, ki so s svojo očarljivostjo v Cerkvi sprožile nove duhovne moči in pomembno prenavo. Tako lahko omenimo sv. Hildegardo iz Bingna, sv. Brigito, sv. Katarino Siensko, sv. Terezijo Avilsko ali sv. Terezijo iz Lisieuxa. Omeniti pa moram tudi številne neznane ali pozabljene žene, ki so, vsaka na svoj način, podpirale in prenavljale družine in občestva z močjo svojega pričevanja.

13. To lahko vsakega navdušuje in spodbuja, da se popolnoma posveti edinstvenemu in neponovljivemu procesu, ki ga je Bog od začetka predvidel zanj ali zanjo: »Preden sem te upodobil v materinem telesu, sem te poznal« (Jer 1,5).

Tudi zate

14. Da bi postali sveti, ni treba biti škof, duhovnik, redovnik ali redovnica. Pogosto nas obhaja skušnjava, da je svetost prihranjena za tiste, ki imajo možnost, da so daleč od vsakdanjih opravil, da lahko mnogo časa posvetijo molitvi. Ni res. Vsi smo poklicani biti sveti, ko ljubimo in ko vsak dan pričujemo z vsakdanjimi opravili tam, kjer smo. Ali si posvečen ali posvečena oseba? Bodi svet tako, da z veseljem živiš svojo podaritev. Ali si poročen, poročena? Bodi svet tako, da ljubiš in skrbiš za svojo ženo ali moža, kakor je to storil Kristus za Cerkev. Ali si delavec? Bodi svet tako, da pošteno in strokovno opravljaš svoje delo v službi bratom. Si oče, mati, dedek ali babica? Bodi svet tako, da potrpežljivo učiš otroke hoditi za Jezusom. Ali imaš oblast? Bodi svet tako, da si prizadevaš za skupno blaginjo ter postavljaš ob stran osebne koristi. [14]

15. Dovolj, da krstna milost obrodi sadove na poti svetosti. Dopusti, da boš vedno odprt za Boga; s tem namenom izberi Njega, vedno znova izberi Boga. Ne izgublaj poguma, saj imaš moč Svetega Duha, da je to mogoče, kajti svetost je, končno, delo Svetega Duha v tvojem življenju (prim. Gal 5,22.23). Ko si v skušnjavi, da bi se ujel na limanice svoje slabosti, dvigniočih Križanemu in mu reci: »Gospod, revežsem, toda ti lahko narediš čudež in me vsaj malo poboljšaš!« V Cerkvi, ki je sveta, a so njeni člani grešniki, boš našel vse to, kar potrebuješ, da boš lahko napredoval v svetosti. Gospod je Cerkev obdaril z darovi besede, zakramentov, svetišč, občestvenim življenjem, s pričevanjem svetih, prav tako z bogastvom lepote, ki izhaja iz ljubezni Gospoda, »kakor nevesta, ki se krasi s svojim nakitom« (Iz 61,10).

16. Svetost, h kateri te kliče Gospod, bo napredovala z majhnimi koraki. Na primer: gospa gre v trgovino po nakupih, sreča sosedo in se zaplete z njo v pogovor; začneta opravljati. Vendar gospa premišljuje: »Ne, nikoli ne bom govorila slabo o drugem.« To je že korak k svetosti. Doma jo sin zmoti z opisovanjem svojih težav; čeprav je utrujena, prisede k njemu in ga posluša potrpežljivo, sočutno. To je že druga ponudba, ki posvečuje. Nato doživi trenutek stiske, vendar se spomni ljubezni Device Marije, vzame rožni venec in moli. Tudi to je pot k svetosti. Potem gre ven, sreča reveža in ga ogovori. Tudi to je korak naprej.

17. Življenje včasih prinaša tudi večje izzive. Po njih nas Gospod kliče k novim spreobrnitvam, ki njegovi milosti dovoljujejo, da se razkrijev našemu življenju, da tako »postanemo deležni njegove svetosti« (Heb 12,10). Drugič lahko najdemo popolnejši način za nekaj, kar že delamo: »Lahko so navdih, ki stremijo za izredno popolnostjo v izpolnjevanju rednih vaj krščanskega življenja.« [15] Ko je bil kardinal Frančišek Ksaver Nguyen Van Thuan v zaporu, je nehal premišljevati o pričakovanju osvoboditve. Njegova izbira je bila: »Živim sedanji trenutek, izpolnjen z ljubeznijo.« Kako je to uresničil? »Oprijemam se priložnosti, ki so vsak dan na voljo, da bi izpolnil redne naloge na izreden način.« [16]

18. V moči Božje milosti in s toliko znamenji tako ustvarjamo podobo svetosti, ki jo Bog hoče od nas, vendar ne kot samozadostna bitja, marveč kot »dobri oskrbniki mnogovrstne Božje milosti« (1

Pt 4,10). Škofje iz Nove Zelandije lepo navajajo, da je mogoče z brezpogojno ljubeznijo ljubiti Gospoda, ker Vstali deli svojo moč z našim krhkim življenjem: »Njegova ljubezen je brezmejna; enkrat darovana se več ne umakne. Njegova ljubezen je brezpogojna in ostane zvesta. Ni lahko tako ljubiti, ker smo pogosto nemočni. Toda, prav zato, da bi lahko ljubili, kot nas on ljubi, Kristus deli z nami svoje vstalo življenje. Tako naše življenje razodeva njegovo dejavno moč tudi sredi človeške krhkosti.« [17]

Tvoje poslanstvo v Kristusu

19. Kristjan ne more misliti na svoje poslanstvo v svetu, ne da bi ga sprejemal kot pot svetosti, kajti »to je Božja volja, vaše posvečenje« (1 Tes 4,3). Vsak svetnik je (ima) neko poslanstvo; to je Očetov načrt, o katerem mora razmišljati in ga udejanjiti kot naročilo evangelija v določenem zgodovinskem času.

20. To poslanstvo prejema popoln smisel v Kristusu in ga samo v njem moremo razumeti. Dejansko je svetost v tem, da živimo skrivnosti njegovega življenja v edinosti z njim. Obstaja v združenju z Gospodovo smrtjo in vstajenjem na edinstven in osebni način, v umiranju in vstajenju z njim. To lahko vključuje tudi obnavljanje raznih vidikov Jezusovega zemeljskega življenja v lastnem bivanju: njegovo skrito življenje, življenje v skupnosti, bližino ob robu živečim, uboštvo in druga znamenja njegove darujoče ljubezni. Kot je predlagal sv. Ignacij Lojolski, nas premišljevanje teh skrivnosti usmerja v to, da jih uresničimo naših izbirah in našem ravnanju. [18] »Vse Jezusovo življenje je znamenje njegove skrivnosti«, [19] »vse Jezusovo življenje je razodetje Očeta«, [20] »vse Jezusovo življenje je skrivnost odrešenja«, [21] »vse Jezusovo življenje je skrivnost vnovičnega dogajanja«, [22] in »vse, kar je Kristus živel, pripomore, da lahko mi živimo z njim in on živi v nas«. [23]

21. Očetov načrt je Kristus, mi pa v njem. Dejansko Kristus ljubi v nas, kajti »svetost ni nič drugega kot polnost živete ljubezni«. [24] Zato je »merilo svetosti dano v obliki, ki jo Kristus doseže v nas od takrat, ko v moči Svetega Duha oblikujemo svoje življenje po njegovem življenju«. [25] Tako je vsak svetnik sporočilo, da Sveti Duh prejema iz bogastva Jezusa Kristusa in daje svojemu ljudstvu.

22. Da bi prepoznali, kaj nam Gospod želi povedati po svetniku, se ni treba ustavljati pri podrobnostih, kajti te so lahko tudi zmote in padci. Ni vse, kar je rekel neki svetnik, v polnosti zvestoba evangeliju, tudi ni vse, kar je storil, pristno in popolno. Premišljevat moramo vse njegovo življenje, njegovo celotno pot posvečenja, podobo, ki odseva Jezusa Kristusa in se pokaže tedaj, ko nam uspe sestaviti njegovo celovito osebo. [26]

23. To je močan klic vsem. Tudi ti čutiš potrebo, da bi razumel svoje življenje kot poslanstvo. Poskušaj to storiti ob poslušanju Boga v molitvi in prepoznavanju njegovih znamenj. Vedno prosi Duha za spoznanje, kaj Jezus od tebe pričakuje vsak trenutek tvojega življenja in ob vsaki

odločitvi, ki jo moraš sprejeti, da bi prepoznal pomen, ki ga to ima v tvojem poslanstvu. Dovolj mu, da oblikuje v tebi tisto osebno skrivnost, ki bo odsevala Jezusa Kristusa v današnjem svetu.

24. Nebesa naj ti naklonijo, da boš lahko spoznal, katero besedo, katero Jezusovo sporočilo želi Bog povedati svetu s tvojim življenjem. Dovolj, da te Duh preoblikuje in prenovi, da bi se to uresničilo. Tako se tvoje dragoceno poslanstvo ne bo izgubilo. Gospod ga bo dokončal tudi po tvojih napakah in trenutnih slabosti, da ne boš opustil poti ljubezni in boš ostal vedno odprt za njegovo nadnaravno delovanje, ki očiščuje in razsvetljuje.

Dejavnost, ki posvečuje

25. Kakor lahko Kristusa razumemo samo v razmerju do Božjega kraljestva, ki ga je razodel, tako je tvoje poslanstvo neločljivo povezano z delom za Kraljestvo: »Iščite naprej Božje kraljestvo in njegovo pravičnost« (Mt 6,33). Tvoje istovetenje s Kristusom in njegovimi željami vsebuje prizadevanje, da bi z njim ustvarjali kraljestvo ljubezni, pravičnosti in miru za vse. Kristus sam želi to živeti s teboj z vsemi napori in potrebnimi odpovedmi, pa tudi z veseljem in bogastvom, ki ti ga lahko nakloni. Toda svetosti ne boš dosegel brez izročitve duše in telesa, da bi tako dal najboljše, kar imaš, v tem prizadevanju.

26. Ni zdravo ljubiti tihote in se izogibati srečanju z drugim, želeli si počitek in zavračati dejavnost, posvečati se molitvi in prezirati služenje. Vse to je mogoče sprejeti in vključiti kot del našega življenja na tem svetu; vse je del poti za dosego svetosti. Poklicani smo živeti v premišljevanju tudi sredi dejavnosti, posvečujemo pa se v odgovornem in velikodušnem spolnjevanju svojega poslanstva.

27. Ali nas morda Sveti Duh lahko pošlje spolnjevati neko poslanstvo in hkrati zahteva, da od njega bežimo ali se izognemo popolnemu darovanju, da bi ohranili notranji mir? Včasih nas obide skušnjava, da bi odložili pastoralno dejavnost in obveznosti v svetu postavili na drugo mesto, da nas ne bi »motile« na poti k svetosti in ohranitvi notranjega miru. Tedaj pozabljamo, da »življenje nima poslanstva, marveč je poslanstvo samo«. [27]

28. Prizadevanje, ki izvira iz tesnobe, napuha, potrebe, da bi se izkazali ali gospodovali, nas gotovo ne bo posvečevalo. Izziv je v tem, da daritev sebe živimo tako, da imajo naši napori evangelijski naboj in se vedno bolj identificiramo z Jezusom Kristusom. Zato pogosto govorimo na primer o duhovnosti kateheta, duhovnosti škofijskega duhovnika, duhovnosti dela. Iz istega razloga sem apostolsko spodbudo *Veseli evangelija (Evangelii gaudium)* končal z duhovnostjo poslanstva, okrožnico *Hvaljen, moj Gospod (Laudato si')* z duhovno ekologijo, apostolsko spodbudo *Radost evangelija (Amoris laetitia)* pa z duhovnostjo družine.

29. To seveda ne pomeni preziranja miru, samote in tihote pred Bogom. Nasprotno. Vedno novi tehnološki pripomočki, privlačna potovanja, bogata trgovska ponudbavčasih ne omogočajo

mirnega prostora, v katerem bi odmeval Božji glas. Ozračje je prepolno besed, strupenih užitkov in naraščajočega hrupa. Kako ne bi prepoznali, da moramo ustaviti to vročično dirko, da bi ohranili prostor za osebo, prostor, ki je kdaj boleč, vedno pa bogat, v katerem vzpostavimo iskren pogovor z Bogom? V določenem trenutku moramo pogledati v obraz resnici o nas samih, da bi vstopil Gospod, česar ni mogoče vedno doseči, če se »človekne znajde na robu prepada, še večje skušnjave, na pečini zapuščenosti, na samotnem vrhu, kjer doživljamo, da smo popolnoma sami«. [28] Tako najdemo velike nagibe, ki nas podpirajo, da živimo svoje naloge vse do največjih globin.

30. Tudi pripomočki za razvedrilo, ki preplavljajo današnje življenje, nas napeljujejo k temu, da močno precenjujemo prosti čas, v katerem lahko neovirano izkoristimo vse tisto, kar prinaša kratkotrajno razvedrilo in užitek. [29] Zato trpi naša poklicanost, prizadevanje slabi, velikodušno in razpoložljivo služenje začne popuščati. To pači duhovno izkustvo. Ali je lahko zdravo duhovno navdušenje, ki sobiva z lenobo v evangelizacijskem naporu ali v službi drugim?

31. Potrebujemo duha svetosti, ki bo prepojil našo samoto in naše služenje, našo notranjost in naše prizadevanje za evangelizacijo, da bo vsak trenutek izražal našo darujočo ljubezen v Gospodovih očeh. Tako bodo postali vsi trenutki stopnice na naši poti k svetosti.

Bolj živi, bolj človeški

32. Ne boj se svetosti. Ne bo ti odvzela ne moči ne življenja ne veselja. Nasprotno, postal boš to, kar je Oče hotel, ko te je ustvaril, in boš zvest samemu sebi. Ko smo od Njega odvisni, nas On osvobaja suženjstva in nam omogoča spoznanje našega dostojanstva. Ta stvarnost odseva v sv. Jožefini Bakhita, ki je »bila za sužnjo prodana že pri sedmih letih in je mnogo trpela pod gospostvom krutih gospodarjev. Vseeno je spoznala globoko resnico, da je Bog, ne človek, resnični gospodar vsakega človeškega bitja, vsakega človeškega življenja. To izkustvo je postalo za to ponižno afriško ženo vir velike modrosti.« [30]

33. Po meri, po kateri se posvečuje, vsak kristjan postaja rodovitnejši za svet. Škofje zahodne Afrike nas učijo: »Poklicani smo v duhu nove evangelizacije, da smo evangelizirani in da evangeliziramo v promociji vseh krščenin, da boste sprejeli nalogo biti sol zemlje in lučsveta, kjerkoli živite.« [31]

34. Ne boj se stremeti kvišku, dovoliti Gospodu, da te ljubi in osvobaja. Ne boj se prepustiti, da te vodi Sveti Duh. Svetost ti ne bo ničesar človeškega odvzela, saj gre za srečanje tvoje krhkosti z močjo milosti. Kakor je rekel León Bloy: »V življenju je samo ena žalost [...], ta, da nismo sveti.« [32]

HUDA SOVRAŽNIKA SVETOSTI

35. V tem okviru želim opozoriti na dve zmoti glede svetosti, ki bi nas lahko speljali na krivo pot: gnosticizem in pelagianizem. Gre za hereziji, ki sta se pojavili v prvih stoletjih krščanstva, vendar tudi danes močno odmevata. Tudi danes so srca številnih kristjanov, ki se morda tega niti ne zavedajo, zavedena s strani teh varljivih predlogov. V njima je izražen immanentni antropocentrizem, preoblečen pod podobo katoliške resnice. [33] Poglejmo ti dve obliki doktrinalne in disciplinarne varnosti, ki naredita prostor »narcisističnemu in avtoritativnemu elitizmu, v katerem namesto da bi druge evangelizirali, jih analiziramo in razvrščamo, namesto da bi olajšali pristop k milosti, porabljammo moči za nadziranje drugega. V obeh primerih ni pravega zanimanja ne za Jezusa Kristusa ne za drugega.« [34]

Današnji gnosticizem

36. Gnosticizem predpostavlja »vero zaprto v subjektivizem, pri katerem je pomembna edino določena izkušnja ali vrsta utemeljitev in spoznanj, o katerih človek misli, da morejo tolažiti in razsvetljevati. Toda človek navsezadnje ostane zaprt v svojem lastnem razumu in svojih čustvih.« [35]

Razum brez Boga in brez mesa

37. Bogu hvala, da je v teku zgodovine Cerkve postalo jasno, da je merilo človekove popolnosti stopnja ljubezni, ne pa količina dejanj in spoznanj, ki jih nabiramo. Med »gnostiki« vladala glede tega zmeda, zato druge sodijo potem, koliko so sposobni razumeti globino določene verske resnice. Zanje razum (misel) nima nobene povezave z učlovečenjem, nesposobni so spoznati Kristusa, trpečega v telesu drugih, ukleščeni v enciklopedično naštevanje abstraktnih misli. Končno, ko tako razvrednotijo (raztelesijo) skrivnost, dajo »prednost Bogu brez Kristusa, Kristusu brez Cerkve, Cerkvi brez ljudstva.« [36]

38. V resnici gre za ošabno pozunanjenost: veliko gibanja na površju razuma, globina misli pa se ne zgane niti ne gane. Vseeno ji uspeva nekatere zaslužniti z varljivo očarljivostjo, kajti gnostično ravnotežje je navidezno in želi biti aseptično, zmore pokazati vidik navidezne harmonije in neki vseobsegajoč red.

39. Vendar pozor! Ne govorim o racionalistih kot nasprotnikih krščanske vere. To se lahko zgodi v Cerkvi tako med laiki po župnijah kakor med učitelji filozofije in teologije v izobraževalnih ustanovah. Značilnost gnostikov je, da lahko njihove razlage vero in evangelij prikažejo kot popolnoma razumljiva. Lastne teorije absolutizirajo in druge zavezujejo k sprejemanju njihovega razmišljanja. Eno je zdrava in ponižna raba razuma glede teološkega in moralnega premisleka evangelija, drugo pa je zahteva, da bi skrčili Jezusov nauk na hladno in trdo logiko, ki si hoče vse podrediti. [37]

Nauk brez skrivnosti

40. Gnosticizem je ena izmed najbolj pogubnih ideologij, kajti medtem ko neprimerno povišuje spoznanje ali določeno izkušnjo, meni, da je njegov pogled stvarnosti popoln. Čeprav se tega ne zaveda, ta ideologija sama sebe hrani in postaja čedalje bolj slepa. Včasih postane še posebej zavajajoča, tedaj namreč, ko si nadene odtujeno duhovnost. Gnosticizem dejansko »po svoji naravi hoče udomačiti skrivnost«, [38] tako skrivnost Boga in njegove milosti kakor tudi skrivnost življenja drugega.

41. Ko ima kdo odgovor na vsa vprašanja, s tem pokaže, da je na napačni poti; mogoče je, da je krivi prerok, ki evangelij postavlja v službo lastnih psiholoških in miselnih naporov. Bog nas neskončno presega in nas vedno preseneča; ne določamo sami, v katerih zgodovinskih okoliščinah ga bomo našli, kajti ne čas ne kraj ne načini niso odvisni od nas. Kdor hoče imeti vse jasno in gotovo, hoče obvladovati presežnost Boga.

42. Nikoli ne smemo pričakovati, da bomo odgovorili na vprašanje, kje Boga ni, kajti on je skrivnostno navzoč v življenju vsakega človeka tako, kot on hoče, česar ne smemo zanikati v naši domnevni gotovosti. Tudi tedaj, ko bi bilo življenje kakega človeka polomija, ko ga vidimo uničenega od pregreh in odvisnosti, je Bog navzoč v njegovem življenju. Če dovolimo, da nas vodi Sveti Duh bolj kot naš razum, moremo in moramo iskati Gospoda, navzočega v življenju vsakega človeka. To je skrivnost, ki jo gnostična miselnost zavrača, ker je ne more nadzorovati.

Meje razuma

43. Resnico, ki jo prejemamo od Gospoda, zelo skromno razumemo. Še z večjo težavo nam jo uspe izraziti. Zato ne smemo pričakovati, da bo naše razumevanje zagotovilo, da bomo lahko izvajali strogi nadzor glede njenega vpliva na druge. Želim opozoriti, da v Cerkvi zakonito obstajajo različne razlage številnih vidikov krščanskega nauka in življenja, ki v tej različnosti »pomagajo bolje izraziti prebogati zaklad Besede«. Gotovo se »tistim, ki sanjajo o monolitnem nauku, ki bi ga vsi branili brez odtenkov, to lahko zdi kot nepopolnost in razdrobitev«. [39] Natančneje, nekatere gnostične smeri so prezirale konkretno preprostost evangelija ter so želele nadomestiti troedinega in učlovečenega Boga z neko višjo Enostjo, v kateri bi izginila bogata mnogovrstnost naše zgodovine.

44. Nauk ali bolje, naše razumevanje in izražanje »ni zaprt sistem, brez dinamike, ki sproža vprašanja, dvome in vprašanja«, »vprašanja našega ljudstva, njegovih naporov, bitk, sanj, bojov, skrbi vsebujejo hermenevtično vrednost, ki je ne smemo prezreti, če hočemo resno jemati načelo inkarnacije. Ta vprašanja nam pomagajo, da si postavljamo vprašanja, njegova vprašanja nas vprašujejo.« [40]

45. Pogosto moremo zaznati nevarno zmedo: verujemo, da smo tedaj, ko nekaj vemo ali znamo to

logično razložiti, že sveti ali popolni, boljši kot »nevedna množica«. Sv. Janez Pavel II. je opozoril tiste, ki imajo v Cerkvi možnost boljše formacije, pred skušnjava, da bi razvili »neke vrste občutek večvrednosti nasproti drugim vernikom«. [41] V resnici bi nas moralo tisto, kar mislimo, da vemo, spodbujati, da bi bolje odgovorili na Božjo ljubezen, ker »se naučimo živeti: teologija in svetost je nerazdružljivi binom.« [42]

46. Ko je sv. Frančišek Asiški videl, da nekateri izmed njegovih učencev učijo krščanski nauk, je želel odvrniti skušnjava gnosticizma. Sv. Antonu Padovanskemu je pisal: »Vesel sem, da brate učiš sveto teologijo, da le ne bi ob tem v tebi ugasnil duh molitve in pobožnosti.« [43] Zavedal se je skušnjave preoblikovanja krščanske izkušnje v skupek miselnega razmišljanja, ki nas oddaljuje od evangeljske svežine. S svoje strani je sv. Bonaventura opozoril, da se resnična krščanska modrost ne sme oddaljiti od usmiljenja do bližnjega: »Največja modrost, ki more obstajati, je v učinkoviti delitvi tega, kar imamo, in nam je dano, da bi delili z drugimi ... Kakor je usmiljenje prijatelj modrosti, tako je skopost njena sovražnica.« [44] »Nekatere dejavnosti, združene s premišljevanjem, le-tega ne preprečujejo, ampak ga spodbujajo, na primer dela usmiljenja in pobožnost.« [45]

Današnji pelagianizem

47. Gnosticizem je odprl pot neki drugi stari hereziji, ki jo poznamo tudi danes. Sčasoma so mnogi pričeli priznavati, da nam tega, da smo boljši ali sveti, ne omogoča spoznanje, temveč življenje, ki ga živimo. Problem pa je, da se je to tako prefinjeno izrodilo, da se je ista herezija gnostikov preprosto spremenila, ni pa presežena.

48. Dejansko so moč, ki so jo gnostiki pripisovali razumu (inteligenci), nekateri pričeli pripisovati človeški volji, osebnim naporom. Tako so se rodili pelagijanci in polpelagijanci. Vloge skrivnosti in milosti ne prevzame več razum, ampak volja. Pozabili so, da je vse »odvisno ne od volje ne od človekovih naporov, ampak od usmiljenega Boga« (Rim 9,16) ki nas je »prvi ljubil« (1 Jn 4,19).

Volja brez ponižnosti

49. Tisti, ki podlegajo pelagijanski ali polpelagijanski miselnosti, sicer govorijo o Božji milosti z osladnimi besedami, a »v resnici zaupajo edino v lastne moči in sečutijo vzvišene nad drugimi, ker se držijo določenih pravil ali so nepreklicno zvesti določenemu katoliškemu stilu«. [46] Ko se nekateri izmed njih obračajo k slabotnim in jim govorijo, da je z Božjo milostjo vse mogoče, v resnici sporočajo, da človeška volja zmore vse, kot bi bila nekaj čistega, popolnega, vsemogočnega, njej pa se pridružuje milost. Pozabljajo, da »vsi ne morejo vsega«, [47] da človeške slabosti tem življenju niso ne popolnoma in ne enkrat za vselej po milosti ozdravljene. [48] Kakorkoli: sv. Avguštinuči, da Bog kliče, naj človek stori, kar zmore, in »prosi za tisto, česar ne zmore«. [49] Zato ponižno prosimo Gospoda: »Daj mi tisto, kar zapoveduješ, in zapoveduj, kar hočeš.« [50]

50. Pomanjkanje iskrenega, trpečega in v molitvi izprošenega priznanja naših meja preprečuje, da bi bila Božja milost uspešnejša v nas, kajti ne dovolimo ji, da bi izzvala večjo popolnost, vključeno v iskreno in realno pot razvoja. [51] Prav zato, ker milost predpostavlja človeško naravo, nas ne naredi v trenutku za nadčloveka. Če bi se za to potegovali, bi to pomenilo, da preveč zaupamo sami vase. Poleg pravovernosti v tem primeru tudi naša dejanja ne bi ustrezala temu, kar govorimo o nujnosti milosti, v resnici pa ne bi veliko zaupali vanjo. Če torej ne upoštevamo naše konkretne in omejene stvarnosti, tudi ne moremo videti realnih in možnih korakov, ki jih Gospod vsak čas od nas pričakuje, ko smo že bili deležni njegove bližine in obdarjeni z njegovim darom. Milost deluje v konkretni zgodovini, redno nas priteguje in postopoma preoblikuje. [52] Če torej zavračamo to zgodovinsko in napredujočo obliko, pridemo res do tega, da jo zanikamo in ustavimo, čeprav jo v besedah povzdiguje.

51. Ko se Bog obrne k Abrahamu, mu reče: »Jaz sem vsemogočni Bog: hodi pred menoj in bodi popoln« (1 Mz 17,1). Če hočemo biti popolni, kakor je njemu všeč, moramo živeti ponižno pred njegovo navzočnostjo, obdani z njegovo slavo. Hoditi moramo v edinosti z njim ter priznavati njegovo ljubezen, nenehno navzočov našem življenju. Ne smemo se bati njegove navzočnosti, ki nam želi dobro. Očenam je naklonil življenje in nas močno ljubi. Ko smo ga enkrat sprejeli in opustili misel na naše bivanje brez njega, izgine tesnoba samote (prim. Ps 139,7). Če ne postavljamo ovir med nas in Bogom ter živimo v njegovi navzočnosti, mu dovolimo, da bo preiskoval naša srca in videl, ali so usmerjena v pravo smer (prim. Ps 139,23-24). Tako bomo spoznali ljubečo in popolno Gospodovo voljo (prim. Rim 12,1-2) in mu dovolili, da nas oblikuje kot lončar (prim. Iz 29,16). Tolikokrat smo že rekli, da Bog živi v nas, še bolje je reči, da mi bivamo v njem, ker nam on dovoli, da živimo v njegovi luči in njegovi ljubezni. On je naše svetišče: »Eno prosim, Gospod, to želim, da bi prebival v Gospodovi hiši vse dni svojega življenja« (Ps 27,4). »Resnično, boljši je en dan v tvojih dvorih kot tisoč drugih« (Ps 84,11). V njem bomo postali sveti.

Pogosto pozabljen nauk Cerkve

52. Cerkev je neštetokrat poudarila, da nismo odrešeni zaradi naših del in zaradi naših naporov, ampak po Gospodovi milosti in pobudi. To prvotno prepričanje so že pred sv. Avguštinom jasno izrazili cerkveni očetje. Tako je sv. Janez Krizostom trdil, da Bog vliva v nas sam izvir vseh darov, »preden smo mi pričeli boj«. [53] Sv. Bazilij Veliki zaznava, da se človek veseli samo v Gospodu, kajti »priznava, da je brez pravice, opravičen pa je edino v veri v Kristusa.« [54]

53. Druga oranška sinoda z odločno avtoriteto uči, da noben človek ne more zahtevati, zaslužiti ali kupiti daru Božje milosti in da je vse, s čimer more z njo sodelovati, že vnaprej dar iste milosti: »Tudi želja, da bi bili čisti, se uresničuje po izlitju in delovanju Svetega Duha v nas.« [55] Pozneje je Tridentinski koncil, tudi tedaj, ko je poudaril naše sodelovanje pri duhovni rasti, potrdil dogmatski nauk: »Potrjujemo, da smo opravičeni po daru, kajti nič tega, kar je pred opravičenjem, pa naj bo vera ali dejanja, ne zasluži milosti samega opravičenja; če je torej milost, potem ni zaradi del, sicer milost ne bi bila več milost (Rim 11,6).« [56]

54. Tudi *Katekizem katoliške Cerkve* nas opozarja, da dar milosti »presega zmožnosti razuma in moči človeške volje in vsakega ustvarjenega bitja«, [57] pa tudi, »da v razmerju do Boga v strogo pravnem smislu človek nima nobenega zasluženja. Neenakost med njim in nami je neskončna, kajti vse smo prejeli od njega, svojega Stvarnika.« [58] Njegovo prijateljstvo nas neskončno presega in ga ne moremo kupiti s svojimi deli, lahko je le dar njegove pobude ljubezni. To nas kliče, da živimo v veseli hvaležnosti za dar, ki ga ne bomo nikoli zaslužili, kajti od trenutka, »ko je kdo v milosti, milost, ki jo je že prejel, ne more biti zaslužen dar«. [59] Svetniki se izogibajo temu, da bi zaupali svojim delom: »Na večer življenja se bom znašla pred teboj praznih rok, Gospod, saj te ne bom prosila, da preštevaš moja dejanja. Vsa naša pravičnost je nepopolnost v tvojih očeh.« [60]

55. To je eno izmed pomembnih prepričanj, ki jih je Cerkev sprejela in je jasno izraženo v Božji besedi, po kateri ni razprave. Kakor največja zapoved ljubezni tako mora tudi ta resnica zaznamovati način našega življenja, ker se dotika bistva evangelija in nas kliče, da je ne sprejemamo samo z razumom, ampak se mora spremeniti v nalezljivo veselje. Ne moremo hvaležno slaviti zastonskega daru Gospodovega prijateljstva, če ne priznamo, da so dar tudi naše zemeljsko bivanje in naši naravni darovi. »Z veseljem moramo priznati, da je naša stvarnost sad daru, tudi svobodo moramo sprejeti kot milost. V svetu, ki meni, da nekaj posedujemo sami od sebe, kot sad lastne izvornosti in svobode, je to težko uresničiti.« [61]

56. Z Božjim darom, ki smo ga svobodno in ponižno sprejeli, lahko sodelujemo s svojimi napori, da bi se vedno bolj preoblikovali. [62] Prva stvar je pripadnost Bogu. Gre za to, da se darujemo Bogu, ki nas v tem prehitava, da mu posvetimo svoje sposobnosti, prizadevanja, boj proti zlu, ustvarjalnost, da bi njegov nezasluženi dar rasel in se v nas krepil: »Rotim vas torej, bratje, pri Božjem usmiljenju, dajte svoja telesa v živo, sveto, Bogu prijetno daritev« (Rim 12,1). Sicer pa je Cerkev vedno učila, da edino ljubezen ustvari možnost za rast v milosti, kajti »če ne bi imel ljubezni, nisem nič« (1 Kor 13,2).

Novi pelagijanci

57. Nekateri kristjani si prizadevajo, da bi šli po drugi poti: po poti opravičenja z lastnimi močmi, ki se pokorava človeški volji in lastni sposobnosti, ki se kaže v egocentrični samozadostnosti in elitnosti brez ljubezni. Izraža se v številnih med seboj različnih oblikah: v zasvojenosti z legalizmom, očarljivostjo družbenih in političnih dosežkov, bahaštvu v bogoslužju, nauku in ugledu Cerkve, uspešnosti, vezani na praktične dejavnosti, privlačnosti samopomoči in samouresničevanja. Za to nekateri kristjani porabljajo svoje moči in čas, namesto da bi se dali voditi Duhu po poti ljubezni, da bi si prizadevali, kako sporočiti lepoto in veselje evangelija in iskali oddaljene množice, ki so žejne Kristusa. [63]

58. Pogosto se življenje Cerkveproti nagibom Svetega Duha spremeni v muzejski artikel ali nekaj, kar je dosegljivo le redkim. To se dogaja, ko nekatere krščanske skupnosti pretirano naglašajo

spolnjevanje lastnih pravil, navad in stilov. Tako se evangelij skrči ali potlači, s tem pa izgubi prepričljivo preprostost in navdih. Morda je to prefinjena oblika pelagianizma, ki hoče življenje milostipodrediti človeškim strukturam. To se dogaja v skupinah, gibanjih in občestvih, kar pojasnjuje, zakaj pogosto začnejo intenzivno življenje v Duhu, pozneje pa okostenijo ... ali se spridijo.

59. Ko mislimo, kako je vse odvisno od človeškega napora, ujetega v cerkvena pravila in strukture, se tega dejstva ne zavedamo. Tako zapletamo evangelij in postajamo sužnji neke sheme, ki dopušča malo možnosti za delovanje milosti. Sv. Tomaž Akvinski nas opozarja, da smejo zakoni, ki jih Cerkev pridružuje evangeliju, postavljati modre zahteve, »da ne bi oteževali življenja vernikov«, sicer bi se vera spremenila v suženjstvo. [64]

Povzetek postave

60. Da bi se temu izognili, je prav, da se pogosto spomnimo na lestvico kreposti, ki nas opozarja na bistveno. Prvenstvo pripada teološkim krepostim, katerih predmet in nagib je Bog; glavna pa je ljubezen. Sv. Pavel pravi, da je to, kar šteje, »vera, ki deluje po ljubezni« (Gal 5,6). Poklicani smo skrbno gojiti ljubezen: »Kdor ljubi bližnjega, je izpolnil postavo ... ljubezen je torej izpolnitev postave« (Rim 13,8.10). »Saj je celotna postava izpolnjena v eni zapovedi, namreč: *Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe*« (Gal 5,14).

61. Z drugimi besedami: v gozdu zapovedi in predpisov Jezus odpira okno, ki omogoča razločevanje dveh obrazov, Očetovega in obraz bližnjega. Ne nalaga nam dveh oblik in dveh zapovedi več. Izročča nam dva obraza, ali bolje – enega samega, obraz Boga, ki odseva v mnogih. V vsakem bratu, zlasti v najmanjšem, slabotnem, nezavarovanem in potrebnem, je podoba Boga. S tem, kar današnja ranjena družba zavrača, bo Gospod ob koncu časov oblikoval svoje poslednje umetniško delo, kajti »kaj ostane, kaj ima v življenju vrednost, katero bogastvo ne bo izgubljeno? Gotovo dve: Gospod in bližnji. Ti dve bogastvi ne bosta uničeni.« [65]

62. Naj Gospod obvaruje Cerkev pred novimi oblikami gnosticizma in pelagianizma, ki jo zapletajo in ustavljajo na njeni poti k svetosti. Ti odkloni se odražajo v različnih oblikah glede na njihov značaj in značilnosti. Zato vsakogar spodbujam, naj se vpraša in pred Bogom prepozna, kako se izražajo v njegovem življenju.

Tretje poglavje

V UČITELJEVI LUČI

63. Obstajajo številne teorije, obsežne razlage in pomenske različice pojma svetost. Takšna

refleksija je lahko koristna, toda nič ne prinaša večje jasnosti kot Jezusove besede in način, kako je on govoril resnico. Jezus je zelo preprosto razložil, kaj pomeni biti svet. To je storil, ko nam je zapustil blagre (prim. Mt 5,3-12; Lk 6,20-23). Blagri so kristjanova osebna izkaznica. Če se kdo izmed nas vpraša: »Kako postati dober kristjan?« je odgovor preprost: potrebno je, da vsak na svoj način izpolni to, kar Jezus pravi na gori blagrov. [66] V njih je orisan obraz Učitelja, ki smo ga poklicani odsevati v našem vsakdanjem življenju.

64. Besedi »srečen« in »blagor« sta sopomenki za »biti svet«. Izražata namreč, da človek, ki je zvest Bogu in živi po njegovi Besedi, z darovanjem samega sebe doseže resnično blaženost.

Proti toku

65. Čeprav se nam zdijo Jezusove besede poetične, so vprecejšnjem nasprotju s tem, kar je običajno in kar počne družba. Pa tudi če nas Jezusovo sporočilo priteguje, nas v resnici svet pelje k drugačnemu življenjskemu slogu. Blagri nikakor niso nekaj lahkega in površinskega. Nasprotno, živimo jih lahko samo tedaj, če nas Sveti Duh prešine z vso svojo močjo in nas osvobodi slabosti sebičnosti, lenobe in napuha.

66. Vrnimo se k poslušanju Jezusa z vso ljubeznijo in spoštovanjem, ki ga Učitelj zasluži. Dovolimo, da nas njegove besede zadenejo, da nas izzove in vnovič pokliče k resničnemu spreobrnjenju, drugače bo svetost ostala samo beseda. Navedimo sedaj posamezne blagre v obliki, kakor jih navaja evangelist Matej (prim. 5,3-12). [67]

»Blagor ubogim v duhu, kajti njihovo je nebeško kraljestvo«

67. Evangelij nas kliče k spoznanju resnice našega srca, da bomo vedeli, komu zaupamo svoje življenje. Navadno se bogataš počuti varnega ob svojem bogastvu. Meni, da je tedaj, ko je njegovo bogastvo ogroženo, ogrožen tudi smisel njegovega življenja na zemlji. Jezus je to povedal v priliki o neumnem bogatašu, ki se je počutil varnega. Imenoval ga je neumneža, ki se ne zaveda, da bo lahko šetisto noč umrl (prim. Lk 12,16-21).

68. Bogastvo ti ne zagotavlja ničesar. Nasprotno, ko se srce počuti bogato, ga prevzame tako samozadovoljstvo, da v njem ni prostora za Božjo besedo, za ljubezen do bližnjega niti za veselje ob najpomembnejših stvareh v življenju. Takó je oropano veliko večjih dobrin. Zato Kristus blagruje uboge v duhu, ki imajo revno srce, v katerega lahko vstopi Gospod s svojo večno novostjo.

69. To duhovno uboštvo je zelo povezano s tisto »sveto indiferentnostjo«, ki jo priporoča sv. Ignacij Lojolski, s katero dosežemo resnično notranjo svobodo. »Zaradi tega je treba gojiti indiferentnost do vseh ustvarjenih reči (do vsega, kar je dovoljeno naši svobodni volji in ji ni prepovedano), in sicer na način, da z naše strani ne želimo bolj zdravja kot bolezní, bogastva od

revščine, časti od graje, dolgega od kratkega živ-ljenja in tako vse drugo.« [68]

70. Evangelist Luka ne govori o uboštvi »duha«, marveč preprosto o »ubogih« (prim. Lk 6,20). Kliče nas k strogemu in revnemu bivanju. Tako nas vabi, naj sočustvujemo z najrevnejšimi, živimo, kakor so živeli apostoli, da bi končno postali podobni Jezusu, ki »je bil bogat, pa je postal reven« (2 Kor 8,9).

Biti ubogi v srcu, v tem je svetost.

»Blagor krotkim, kajti deželo bodo podedovali«

71. Gre za močan izraz v svetu, ki je od vsega začetka prostor sovraštva, v katerem se vsi pravdajo, kjer se vsi sovražijo, kjer nenehno razvrščamo ljudi po njihovih idejah, navadah, celo po njihovi govorici in načinu oblačenja. Skratka, gre za kraljestvo napuha in nečimrnosti, v katerem si vsak jemlje pravico povzdigovati se nad drugega. Vendar Kristus, čeprav se to zdi nemogoče, predlaga drugačen slog: blagost. Tako je sam živel s svojimi apostoli in to premišljujemo ob njegovem vходу v Jeruzalem: »Glej, tvoj kralj prihaja k tebi, krotak in sedeč na oslici in na osličku, mladiču vprežne živine« (Mt 21,5; prim. Zah 9,9).

72. Jezus je rekel: »Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen, in našli boste spokoj svojim dušam« (Mt 11,29). Če živimo nemirni in arogantni pred drugimi, se utrudimo in osamimo. Ko pa sprejemamo meje in pomanjkljivosti drugih s sočutjem in blagostjo, ne da bi se zato čutili nekaj več, jim lahko pomagamo ter se izognemo zapravljanju moči in nekoristnemu tarnanju. Za sv. Terezijo Deteta Jezusa je »popolna ljubezen v prenašanju napak drugih, ne pa osuplost nad njihovimi slabostmi«. [69]

73. Sv. Pavel omenja blagost med sadovi Svetega Duha (prim. Gal 5,22). Predlaga: če nas kdaj skrbijo slaba dejanja drugega, se mu približamo in ga posvarimo, toda »v duhu krotkosti« (Gal 6,1). In opozarja: »pri tem pazi nase, da ne boš tudi sam padel v skušnjava« (prav tam). Tudi tedaj, ko branimo svojo vero in lastno prepričanje, moramo to storiti s krotkostjo in spoštljivostjo (prim. 1 Pt 3,16), z nasprotniki pa moramo ravnati blago (prim. 2 Tim 2,25). Glede tega smo v Cerkvi pogosto grešili, da nismo upoštevali tega poziva Božje besede.

74. Krotkost (blagost) je drug izraz za notranje uboštvo tistega, ki stavi svoje zaupanje samo v Boga. Dejansko Sveto pismo pogosto uporablja isto besedo *anawim*, ki se nanaša na uboge in blage. Kdo bi mogel ugovarjati: »Če sem krotak, bodo mislili, da sem bedak, neumen in revež.« Morda bo res tako, toda dovolimo, da drugi tako mislijo. Bolje je biti vedno krotak, če se bodo tako uresničila naša največja pričakovanja: krotki »bodo deželo posedli«, ali tudi, v svojem življenju bodo videli izpolnjene Božje obljube. Kajti krotki tudi onstran tega, kar kažejo okoliščine, zaupajo v Gospoda, in tisti, ki vanj zaupajo, bodo podedovali zemljo in se veselili velikega miru (prim. Ps 37,9.11). Hkrati jim Gospod zaupa: »Na koga naj vržem svoj pogled? Na krotkega in tistega, ki je

skesanega duha in ki trepeta pred mojo besedo« (Iz 66,2).

Odzivati se s ponižno krotkostjo, v tem je svetost.

»Blagor žalostnim, zakaj potolaženi bodo«

75. Svet nam predlaga ravno nasprotno: veseljačenje, uživanje, razposajenost, sprostitvev in nam pravi, da je to tisto, kar ustvarja prijetno življenje. Ko pride v družino ali okolico bolezen ali žalost, jo posveten človek zanika in gleda proč. Svet noče jokati; bolečino raje spregleda, jo prikriva, skriva. Veliko energije namenja za to, da bi ubežal trpljenju. Verjame, da bi bilo mogoče spremeniti stvarnost, vendar pa v njej nikoli in nikdar ne zmanjka križa.

76. Človek, ki vidi stvari, kakršne so, se bolečini prepusti in se razjoče v svojem srcu; sposoben se je dotakniti globin življenja in biti zares srečen. [70] Tega človeka je potolažil Jezus, ni ga potolažil svet. Tako je postal pogumen, da zmore trpeti z drugim, in neha bežati pred žalostnimi situacijami. Tako spozna, da je smisel življenja v tem, da bližnjemu lajšamo bolečino, da spoznamo njegovo stisko, da dajemo podporo drugim. Tedaj človek čuti, da je drugi meso njegovega mesa, ne boji se mu približati in se dotakniti njegovih ran; tako globoko sočustvuje z njim, da razdalje izginejo. Tako je mogoče sprejeti spodbudo apostola Pavla: »Jokajte z jokajočimi« (Rim 12,15).

Znati jokati z jokajočimi, v tem je svetost.

»Blagor lačnim in žejnim pravice, zakaj nasičeni bodo«

77. »Lakota inžeja« sta zelo močni izkušnji, ker se dotikata osnovnih človekovih potreb in sta povezani z njegovim preživetjem. Nekateri si enako močno želijo pravice in jo iščejo z velikim hrepenenjem. Jezus obljublja, da bodo nasičeni, kajti prej ali slej se pravica izkaže, mi pa lahko sodelujemo, da bi se to zgodilo, čeprav vedno ne vidimo uspehov svojega prizadevanja.

78. Pravičnost, ki jo predlaga Jezus, pa ni tista, ki jo išče svet in je pogosto okužena z bednimi interesi, zmanipulirana z ene ali druge strani. Stvarnost nam dokazuje, kako lahko se je zaplesti v mreže korupcije, postati del vsakdanje politike »daj – dam«, v kateri je vse trgovina. Veliko ljudi trpi zaradi krivic, nekateri nemočno opazujejo, kako se drugi vrstijo ob delitvi plena. Nekateri se nehajo bojevati za pravico in vstopijo na vlak zmagovalca. To nima nikakršne povezave z lakoto in žejo po pravici, o kateri govori Jezus.

79. Pravičnost se uresničuje v življenju tedaj, ko smo pravični v svojih odločitvah, ko to izrazimo v iskanju pravičnosti do revnih in nemočnih. Gotovo je beseda »pravičnost« lahko sopomenka za zvestobo Božji volji v vsem našem življe-nju, vendar pa tedaj, ko jo razumemo na splošno, pozabljamo, da se kaže zlasti v obrambi nemočnih: »Skrbite za pravico, pomagajte zatiranemu, zagovarjajte siroto, branite vdovo« (Iz 1,17).

Iskati pravičnost z lakoto in žejo po njej, v tem je svetost.

»Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli«

80. Usmiljenje ima dva vidika: pomeni dati, pomagati, služiti drugemu, pa tudi odpustiti, razumeti. Apostol Matej to strne v zlato pravilo: »Kar hočete, da drugi storijo vam, tudi vi storite drugim« (Mt 7,12). *Katekizem Katoliške cerkve* opozarja, da ta zakon velja v »vseh primerih«, [71] zlasti tedaj, ko se kdo »nahaja v težavnih situacijah, ko je moralna sodba manj zanesljiva«. [72]

81. Ko dajemo in odpuščamo, skušamo v svojem življenju skromno odsevati Božjo popolnost, ki daje in odpušča v izobilju. Zato v Lukovem evangeliju ne najdemo besed »bodite popolni« (Mt 5,48), ampak »bodite usmiljeni, kakor je usmiljen tudi vaš Oče. Ne sodite in ne boste sojeni. Ne obsojajte in ne boste obsojeni. Dajajte in se vam bo dalo« (Lk (36-38)). Nato Luka doda nekaj, česar ne smemo prezreti: »S kakršno mero merite, s takšno se vam bo odmerilo« (6,38). Mera, ki jo uporabljamo pri razumevanju in odpuščanju, bo postala merilo tudi nam pri odpuščanju. Mera, s katero dajemo, bo merilo, s katerim bomo nagrajeni v nebesih. Tega ne kaže pozabiti.

82. Jezus ne pravi »blagor tistim, ki kujejo maščevanje«, ampak blagruje tiste, ki odpuščajo in to storijo »sedemdesetkrat sedemkrat« (Mt 18,22). Spomnimo se, da smo bili vsi deležni odpuščanja. Vsi smo bili deležni božjega sočustvovanja. Če se iskreno približamo Gospodu in dobro prisluhnemo, bomo morda kdaj slišali očitek: »Ali nisi bil tudi ti dolžan usmiliti se svojega služabnika, kakor sem se jaz usmilil tebe?« (Mt 18,33)

Gledati in delovati z usmiljenjem, v tem je svetost.

»Blagor čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali«

83. Ta blagor zadeva tistega, ki ima preprosto, čisto, nepokvarjeno srce, ki ljubi in ne dovoli, da bi vanj vstopilo kaj, kar bi ljubezen omadeževalo, oslabilo ali ogrozilo. V Svetem pismu so srce naši pristni nameni, kar resnično iščemo in želimo, onkraj tega, kar se na zunaj pokaže: »Človek namreč vidi, kar je pred očmi, Gospod pa vidi v srce« (1 Sam 16,7). On išče, da bi govoril srcu (prim. Oz 2,16), vanj želi vpisati svoj zakon (prim. Jer 31,33). Resnično nam želi ustvariti novo srce (prim. Ez 36,26).

84. »Z vso svojo skrbjo varuj svoje srce, kajti iz njega izvira življenje« (Prg 4,23). Nič tega, kar je omadeževano z zvijačo, nima prave vrednosti pred Gospodom. On »bo bežal pred zvijačnostjo, umaknil se bo nespametnemu umovanju« (Mdr 1,5). Oče, »ki vidi na skrivnem« (Mt 6,6), prepozna to, kar ni čisto, iskreno, marveč lupina in videz, kakor tudi Sin ve, »kar je v človeku« (Jn 2,25).

85. Res je, da ni ljubezni, če ni dejanj, toda ta blagor nas spominja, da Gospod pričakuje takšno

darovanje bratu, ki prihaja od srca, kajti tudi »ko bi razdal vse svoje imetje in ko bi žrtvoval svoje telo, da bi zgorel, ljubezni pa ne bi imel, mi nič ne koristi« (1 Kor 13,3). V Matejevem evangeliju beremo, da tisto, kar prihaja iz srca, omadežuje človeka (prim. Mt 15,18), kajti iz srca prihajajo hudobne misli, uboji, tatvine, kriva pričevanja itd. (prim. Mt 13, 19). Iz namenov srca prihajajo najgloblje želje in odločitve, ki nas spodbudijo k dejanjem.

86. Ko srce ljubi Boga in bližnjega (prim. Mt 22,36-40), ko je to njegova pristna želja in ne zgolj prazne besede, tedaj je srce čisto in spoznava Boga. V hvalnici ljubezni nas sv. Pavel spomni, »da sedaj gledamo kakor v ogledalu, megleno« (1 Kor 13,12), toda tam, kjer vladaresnična ljubezen, bomo videli »iz obličja v obličje« (prav tam). Jezus obljublja, da bodo tisti, ki majo čisto srce, »videli Boga«.

Ohraniti srce čisto vsega tistega, kar umaže ljubezen, v tem je svetost.

»Blagor tistim, ki delajo za mir, kajti imenovali se bodo Božji otroci«

87. Ta blagor nas spomni na številne vojne, ki se ponavljajo. Ljudje pogosto doživljamo nasprotja ali nerazumevanja. Na primer, ko kaj (slabega) vem o bližnjem, grem k drugemu in mu to povem. Temu morda dodam še kaj svojega in to širim. In če mi uspe narediti več škode, se zdi, da mi je to prinaša še več zadoščanja. Svet govoric, ki ga ustvarjajo ljudje, ki kritizirajo in rušijo, ne gradi miru. Nasprotno, ti ljudje so sovražniki miru in jih ne moremo blagrovati. [73]

88. Delavci za mir so izvir miru, gradijo mir in družbeno prijateljstvo. Tistim, ki si prizadevajo, da bi povsod širili mir, Jezus izreka čudovito obljubo: »Imenovali se bodo Božji otroci« (Mt 5,9). Jezus zahteva od apostolov, naj tedaj, ko pridejo v hišo, rečejo: »Mir tej hiši!« (Lk 10,5) Božja beseda spodbuja vsakega kristjana, naj si skupaj z drugimi prizadeva za mir (prim. 2 Tim 2,22), kajti »sad pravičnosti se seje v miru tistim, ki delajo za mir« (Jk 3,18). Če smo v kakšnem občestvu kdaj v dvomih, kaj storiti, »iščimo to, kar prinaša mir« (Rim 14,19), kajti edinstvo presega nasprotja. [74]

89. Ni lahko graditi evangeljskega miru, ki ne bi nikogar izključeval, ampak bi vključeval tudi tiste, ki so nekoliko čudaški, težavni in zapleteni ljudje, ki zahtevajo pozornost, ki so drugačni, ki jih je življenje prizadelo, ki imajo druge interese. To so težavne stvari, ki zahtevajo veliko odprtost duha in srca, kajti ne gre »za dogovor na papirju ali za ustvarjanje površnega miru za srečno manjšino«, [75] tudi ne za »načrte maloštevilnih za maloštevilne«. [76] Tudi ni sprenevedanje ali skrivanje nasprotij, temveč »pripravljenost spoprijeti se z njimi, jih rešiti in napraviti za izhodišče novega procesa«. [77] Biti moramo ustvarjalci miru, kajti delo za mir je umetnost, ki zahteva jasnost, ustvarjalnost, občutljivost in spretnost.

Sejati mir okoli sebe, v tem je svetost.

»Blagor tistim, ki so zaradi pravice preganjani, kajti njihovo je nebeško kraljestvo«

90. Sam Jezus poudarja, da je ta pot plavanje proti toku do te mere, da iz nas naredi ljudi, ki s svojim življenjem izzivajo družbo; ljudi, ki so za družbo nadležni. Jezus nas spomni, koliko je bilo preganjanih ali so preganjani preprosto za to, ker so se bojevali za pravico, ker so živeli lastna prizadevanja z Bogom in z drugimi. Če se nočemo potopiti v temno povprečnost, si ne smemo predstavljati lagodnega življenja, kajti »kdor hoče rešiti svoje življenje, ga bo izgubil« (Mt 16,25).

91. Če hočemo živeti evangelij, si ne smemo predstavljati, da nam bo okolje naklonjeno, kajti pogosto želje močnih in svetni interesi delajo proti nam. Sv. Janez Pavel II. je zapisal, »da je odtujena tista družba, ki v svojih družbenih organizacijskih oblikah, v proizvodnji in porabi, otežuje uresničevanje te predaje in nastajanje medčloveške solidarnosti«. [78] V tako odtujeni družbi, ujeti v politični, medijski, ekonomski, gospodarski in tudi religiozni drami, ki onemogoča pristen človeški in družbeni razvoj, postane življenje blagrov težavno, celo nezaželeno, sumljivo in deležno posmehovanja.

92. Križ, zlasti pa utrujenost in trpljenje, ki ju prenašamo v sprejemanju zapovedi ljubezni in poti pravičnosti, so izvir dozorevanja in posvečevanja. Spomnimo se, da Nova zaveza navaja, da trpljenje, ki ga je treba sprejeti zaradi evangelija, zadeva zlasti preganjanje (prim. Apd 5,41; Fil 1,29; Kol 1,24; 2 Tim 1,12; 1 Pt 2,20; 4,14-16; Raz 2,10).

93. Navajamo neizbežna preganjanja, ne pa tistih, ki si jih nalagamo sami s tem, da napačno ravnamo z drugimi. Svetnik ni ekscentrična in odtujena osebnost, ki je nesprejemljiva zaradi svoje nečimrnosti, negativnih pogledov in zamer. Jezusovi apostoli niso bili takšni. Apostolska dela vztrajno ponavljajo, da so bili priljubljeni »pri vseh ljudeh« (Apd 2,47; prim. 4,21.33; 5,13), medtem ko so jih nekateri voditelji preganjali (prim. 4,1-3; 5,17-18).

94. Preganjanja niso stvar preteklosti, saj jih doživljamo tudi danes, bodisi kruta kot številni sodobni mučenci, bodisi bolj prefinjena z obrekovanji in lažmi. Jezus nas blagruje, ko nas bodo zaradi njega »zasramovali, preganjali in vse hudo zoper vas lažnivo govorili« (Mt 5,11). V nekaterih primerih pa gre za norčevanje, ki skuša maličiti našo vero in se nam posmehovati.

Sprejeti vsak dan pot evangelija, kljub temu da nas to spravlja v težave, v tem je svetost.

Pomembno pravilo obnašanja

95. V 25. poglavju Matejevega evangelija (v. 31-46) se Jezus vrne k enemu izmed blagrov, ki blagruje usmiljene. Če iščemo svetost, ki je vsečna Božjim očem, najdemo v tem besedilu pravilo obnašanja, po katerem bomo sojeni: »Lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil, in ste mi dali piti, tujec sem bil, in ste me sprejeli, nag sem bil, in ste me oblekli, bolan sem bil, in ste me obiskali, v ječi sem bil, in ste prišli k meni« (25,35-36).

96. Svetost torej ni v tem, da bi obračali oči v umišljeno osebo. Sv. Janez Pavel II. je zapisal: »Če resnično izhajamo od premišljevanja Kristusa, ga moramo prepoznati predvsem v podobi tistih, s katerimi se je hotel identificirati.« [79] Besedilo evangelista Mateja (25,35-36) »ni preprost klic k ljubezni: to je dogmatično besedilo, ki usmerja žarek svetlobe na skrivnost Kristusa«. [80] V klicu, kako ga prepoznavati v ubogih in trpečih, se razodeva Jezusovo srce, njegova čustva in najgloblje odločitve, katerim se svetnik pridružuje.

97. Moč Kristusovih zahtev mi nalaga, da prosim kristjane, naj jih sprejmejo in podprejo z iskreno odprtostjo, »sine glossa«, to je brez pripomb, tuhtanja in opravičil, ki temu jemljejo moč. Gospod je jasno povedal, da svetosti ne moremo razumeti ne živeti, če pozabljam te zahteve, kajti usmiljenje je »utripajoče srce evangelija«. [81]

98. Ko se srečam s človekom, ki prenočuje izpostavljen vremenskim nevšečnostim in mrazu, začutim, da gre za nerodo, ki mi komplicira življenje, za postopaškega prestopnika, ki ovira mojo pot, nadležneža, ki obremenjuje mojo vest, problem, ki ga morajo rešiti politiki, in celo smet, ki obremenjuje javni prostor. Lahko pa se odzovem z vero in dejavno ljubeznijo, ker v njem prepoznam človeško bitje, ki ima isto dostojanstvo kot jaz, bitje, ki ga Oče neskončno ljubi, brata, ki ga je Kristus odrešil. To pomeni biti kristjan! Ali pa morda smemo svetost razumeti tako, da prezremo takšno dejavno priznanje dostojanstva vsakega človeškega bitja? [82]

99. To sproža v kristjanih zdravo in nenehno nezadovoljstvo. Tudi če bi potolažili enega samega človeka, bi bili upravičeni vsi naši napor, vendar to ni dovolj. Kanadski škofje so to jasno povedali in pokazali, da na primer v svetopisemskih osnovah jubilejnega leta 2000 ne gre samo uresničevanje nekaterih dobrih dejanj, ampak za prizadevanje za družbene spremembe: »Da bodo tudi prihodnji rodovi svobodni, mora gotovo biti naša naloga vzpostavitev pravičnega družbenega in gospodarskega sistema, v katerem ne bo nihče izključen.« [83]

Ideologije, ki maličijo bistvo evangelija

100. Žal ideologije včasih vodijo v dve škodljivi zmoti. Po eni strani gre za zmoto kristjanov, ki ločujejo zahteve evangelija od lastnega odnosa z Gospodom, od notranje povezanosti z njim, od milosti. Tako se krščanstvo spremeni v neko obliko- nevladne organizacije, kar ga oropa duhovne svetlobe, ki so jo tako prepričljivo živeli in pokazali sv. Frančišek Asiški, sv. Vincencij Pavelski, sv. Terezija iz Kalkute in mnogi drugi. Tem svetnikom niso ne molitev ne ljubezen do Boga ne branje evangelija zmanjšali strasti in učinkovitosti njihove službe bližnjemu, marveč prav nasprotno.

101. Škodljiva in ideološka pa je tudi zmota tistih, kine zaupajo družbenim prizadevanjem drugih ter jih imajo za nekaj površinskega, posvetnega, sekulariziranega, imanentnega, komunističnega in populističnega. Ali pa jih relativizirajo, češ da so druge stvari pomembnejše, ali da zadevajo samo neko določeno etiko ali pravico, za katero se zavzemajo. Obramba nedolžnega, na primer še ne rojenega, mora biti jasna, odločna in zavzeta, kajti gre za dostojanstvo človeškega življenja,

ki je vedno nekaj svetega, kar zahteva ljubezen do vsakega človeka, ne glede na njegov položaj. Prav tako pa je sveto življenje revežev, ki so se taki rodili in se otepajo revščine, zavrženosti, izločenosti, slabega ravnanja, skrite evtanazije bolnikov in starostnikov brez oskrbe, novih oblik suženjstva in vseh oblik zavrženosti. [84] Ne moremo si zadati ideala svetosti, ki bi prezrl krivice tega sveta, kjer nekateri proslavljajo, na veliko zapravljajo in uživajo v porabništvu, medtem ko drugi gledajo le od zunaj, živijo in umrejo pa v revščini.

102. Pogosto slišimo, da je v primerjavi z relativizmom in omejitvami današnjega sveta vprašanje migrantov obrobnega značaja. Nekateri katoličani trdijo, da gre za drugotno vprašanje v primerjavi z »resnimi« vprašanji bioetike. Da to reče politik, ki skrbi za svoj uspeh, lahko razumemo, ne razumemo pa kristjana, od katerega bi pričakovali, da se postavi v kožo brata, ki tvega življenje, da bi zagotovil prihodnost svojim otrokom. Ali lahko prepoznamo, da prav to zahteva Jezus, ko pravi, da v vsakem tujcu sprejemamo njega (prim. Mt 25,35)? Sv. Benedikt ga je brez oklevanja sprejel in čeprav bi to lahko zmotilo življenje menihov, je določil, naj vse goste, ki pridejo v samostan, sprejmejo »kakor Kristusa«, [85] jim izkažejo spoštovanje, [86] z revnimi romarji pa naj ravnajo »z največjo skrbjo in vnemo«. [87]

103. Nekaj podobnega predvideva Stara zaveza, ko pravi: »Tujca ne izkoriščaj in ne zatiraj, kajti tujci ste bili v egiptov-ski deželi« (2 Mz 22,20). »Če pri tebi biva tujec v vaši deželi, ga ne zatirajte. Ljubi ga kakor sebe. Kajti tujci ste bili v egiptovski deželi« (3 Mz 18,33-34). Ne gre za papeževu iznajdbo ali prehodno zmedenost. Tudi mi smo v sedanjem trenutku poklicani živetipot duhovnega prepoznavanja, ki ga je prepoznaval prerok Izaije, ko se je spraševal, kaj je Bogu všeč: »Mar ni (post) v tem, da daješ lačnemu svoj kruh in pripelješ uboge brezdomce v hišo, kadar vidiš nagega, da ga oblečeš in se ne potuhneš pred svojim rojakom? Tedaj napoči kakor zarja tvoja luč« (Iz 58,7-8).

Bogoslužje, ki mu je všeč

104. Lahko bi si mislili, da Boga častimo samo z bogoslužjem in molitvijo ali s spolnjevanjem nekaterih moralnih zapovedi. Vsekakor ima pri tem prvenstveno mesto naše razmerje do Boga. Pozabljamo pa, da je merilo našega življenja predvsem to, kar storimo bližnjemu. Molitev je dragocena, če hrani naše vsakdanje izkazovanje ljubezni. Naše bogoslužje je všečno Bogu, ko mu prinašamo pripravljenost živeti velikodušno, in dovolimo, da se Božji dar, ki ga pri tem prejemamo, pokaže v služenju bratom.

105. Iz istega razloga je najboljši dokaz za prepoznavanje, ali je naša molitev pristna, opazovanje, koliko se naše življenje spreminja v luči usmiljenja. »Usmiljenje ni samo dejanje Boga, ampak postaja merilo, kdo so njegovi pravi otroci.« [88] Usmiljenje je »nosilna gred, ki podpira življenje Cerkve«. [89] Želim še enkrat poudariti, da je usmiljenje – čeprav ne izključuje pravičnosti in resnice – »polnost pravičnosti in najpopolnejši izraz Božje resnice«. [90] Ta je »ključ do nebes«. [91]

106. Ne morem mimo vprašanja, ki si ga je zastavil sv. Tomaž Akvinski, ko se je spraševal, katera so naša najpomembnejša dejanja, katera zunanja dela najbolj kažejo našo ljubezen do Boga. Brez oklevanja je odgovoril, da so to dejanja usmiljenja do bližnjega, [92] bolj kot kulturna dejanja: »Ne opravljamo bogoslužja z žrtvami in zunanjimi darovi njemu v čast, pač pa v korist nam in bližnjemu. Bog ne potrebuje naših darov, želi pa, da jih opravljamo iz pobožnosti in v korist bližnjega. Zato je usmiljenje, s katerim odpravljamo revščino drugega, njemu vsečna daritev, ki neposredno zagotavlja korist bližnjega.« [93]

107. Kdor želi resnično dati slavo Bogu s svojim življenjem, kdor resnično hrepeni po posvečenju, da bo njegovo življenje slavilo Svetega, je poklican truditi se, použiti se in se utruditi tako, da skuša živeti dela usmiljenja. To se je pogosto dogajalo sv. Tereziji iz Kalkute. Rekla je: »Da, imam številne človeške slabosti. [...] Toda Bog se poniža in nas porabi, tebe in mene, da je lahko navzoč v svetu kot ljubezen in usmiljenje, kljub našim grehom, revščini in napakam. Hoče biti odvisen od nas, da bi ljubil svet in bi nam pokazal, kako ga ljubiti. Če se preveč ukvarjamo sami s seboj, nam ne ostane časa za druge.« [94]

108. Grdo nam jo lahko zagode tudi uživaško porabništvo, kajti obsedenost z veseljačenjem nas pripelje do pretiranega ukvarjanja s seboj, svojimi pravicami in hlepenjem po lahkem življenju. Težko se bomo razdajali trpečim, če se nimamo v oblasti in se ne bojujemo proti vročici, ki nam jo vsiljuje porabniška družba, ko nas s prodajanjem stvari počasi spreminja v uboge nezadovoljneže, ki hočejo imeti in preizkusiti vse. Tudi uporaba površinskih informacij ter oblik hitre in virtualne komunikacije je lahko dejavnik omame, ki nam krade čas in nas oddaljuje od trpečih bratov. Sredi tega ponora se vnovič oglašča evangelij, da bi nam naklonil drugačno, bolj zdravo in srečnejše življenje.

* * *

109. Svetniki so močni pričevalci v tem, da so živeli blagre ter pravilo dogajanja ob poslednji sodbi. Gre za skromne in preproste besede, vendar praktične in veljavne za vse. Krščanstvo je predvsem vera prakse, pa tudi predmet refleksije, kar ima veljavo samo tedaj, ko nam pomaga živeti evangelij vsak dan. Močno priporočam, da vnovič in pogosto berete ti dve veličastni svetopisemski besedili, se ju spominjate, ob njiju molite in ju skušate uresničevati. Dobro nam bosta deli in nas popolnoma osrečili.

Četrto poglavje

NEKATERE ZNAČILNOSTI SVETOSTI V DANAŠNJEM ČASU

110. Na obširnem polju svetosti, ki ga predlagajo blagri in evangelist Matej (25,31-46), želim predstaviti nekatere značilnosti in znamenja duhovnosti, ki so, po mojem prepričanju, nepogrešljive za razumevanje življenjskega stila, h kateremu nas Gospod kliče. Ne bom se ustavljal pri razlaganju sredstev posvečenja, ki jih že poznamo: razne oblike molitve, dragocena zakramenta evharistije in sprave, darovanje žrtev, različne oblike pobožnosti, duhovno spremljanje in mnoga druga znamenja. Ustavil se bom le pri nekaterih vidikih poklicanosti k svetosti, za katere menim, da bodo še posebej odmevali.

111. Značilnosti, ki jih navajam, niso vse vzorec svetosti, ampak so seštevek petih velikih znamenj ljubezni do Boga in bližnjega, ki jih naštevam kot zelo pomembne zlasti zaradi nekaterih tveganj in meja današnje kulture. V njej se kažejo: nemirna in nasilna tesnoba, ki razsipava in izčrpava; negativnost in žalost, lagodna nedejavnost, individualizem in druge oblike lažne duhovnosti brez srečanja z Bogom, ki prevladujejo na tržišču sedanje verske ponudbe.

Prenašanje, potrpljenje in blagost

112. Prva med temi pomembnimi značilnostmi je, da ostanemo osredotočeni in obrnjeni k Bogu, ki ljubi in podpira. V moči notranje neomajnosti je mogoče nositi in prenašati nasprotovanje, življenjskepreobrate, tudi napadalnost drugih, njihovo nezvestobo in pomanjkljivosti: »Če je Bog z nami, kdo je proti nam?« (Rim 8,31) To je vir miru, ki ga izraža ravnanje svetnika. Na temelju notranje trdnosti v našem hitrem, nestalnem in agresivnem svetu je to pričevanje za svetost, zaznamovano s potrpljenjem in vztrajnostjo v dobrem. Gre za zvestobo ljubezni, kajti kdor se zanese na Boga (*pistis*), je lahko zvest tudi bratom (*pistos*); ne bo jih zapustil v težavah, ne bo se vdal tesnobi in bo ostal blizu drugim tudi tedaj, ko mu to ne prinaša neposrednega zadoščenja.

113. Apostol Pavel spodbuja rimske kristjane, naj »nikomur ne vračajo slabo za slabo« (Rim 12,17), naj ne jemljejo pravičnosti v svoje roke (prim. v. 19), naj ne dovolijo, da jih premaga zlo, ampak premagujejo zlo z dobrim (prim v. 19). Takšno ravnanje ni znamenje slabosti, ampak resnične moči, kajti Bog sam je »počasen v jezi in silno močan« (Nah 1,3). Božja beseda nas spodbuja: »Naj izginejo med vami vsakršna ujedljivost, vsakršno besnenje, jeza, rohnenje in preklinjanje z vsakršno hudobijo vred« (Ef 4,31).

114. Treba se je bojevati in stati na straži zaradi naših agresivnih in egocentričnih nagnjenj, da ne bodo pognale korenin: »Jezite se, a nikar ne grešite; naj sonce ne zaide nad vašo jezo« (Ef 4,26). Ko nas okoliščine pritiskajo, se lahko vedno zatečemo k sidru prošnje, ki nas bo vnovič privedla v Gospodove roke in v bližino izvira miru: »Nič ne skrbite, ampak ob vsaki priložnosti izražajte svoje želje Bogu z molitvijo in prošnjo, ki presega vsak um, da bo varoval vaša srca in vaše misli v Jezusu Kristusu« (Fil 4,6-7).

115. Tudi kristjani so kdaj vpleteni v mreže verbalnega nasilja po internetu in na drugih področjih in v prostorih medmrežja. V medijih morejo katoličani celo prestopiti meje, tolerirati obrekovanja in

laži, zdi se, da sta zanemarjeni vsaka etika in vsako spoštovanje dobrega imena drugega. Tako ugotavljamo nevarni dualizem, kajti v medmrežju se širijo stvari, za katere ne bi smelo biti prostora v javnem življenju; lastno nezadovoljstvo želimo nadomestiti s tem, da se prepuščamo jezi in maščevanju. Značilno je, da se v prizadevanju za spoštovanje drugih zapovedi kdaj popolnoma prezre osma zapoved: »Ne pričaj po krivem« in se tako brez usmiljenja maliči podoba drugega. Tedaj se brez vsakega nadzora pokaže, da je jezik »svet krivice«, ki »kvari vsega človeka in razvne kolo življenja, njega pa podžiga pekel« (Jak 3,6).

116. Notranja trdnost, delo milosti, nas obvaruje, da se ne prepustimo nasilju, ki razjeda družbeno življenje, kajti milost gasi nečimrnost in daje prostor krotkosti srca. Svetnik ne troši svojih moči s tarnanjem nad napakami drugih in zna o njih molčati, varuje se verbalnega nasilja, ki podira in trpinči, kajti ne upa se biti trd do drugih, ampak jih ima »za boljše od sebe« (Fil 2,3).

117. Ni prav, da gledamo zviška, da prevzemamo vlogo neusmiljenega sodnika, druge pa imamo za nedorasle in jih vedno poučujemo. To je prefinjena oblika nasilja. [95] Sv. Janez od Križa je predlagal naslednje: »Raje sprejmi, da te drugi poučujejo, kakor da sam poučuješ tiste, ki so med vsemi najnižji.« [96] Dodaja še nasvet, naj se držimo daleč od hudobnega duha (demona): »Veseli se dobrega drugih, kakor bi bilo tvoje, in iskreno išči, da bi imeli ti v vsem prednost pred teboj. Tako boš premagal zlo z dobrim, odpodil boš daleč od sebe demona in dosegel boš veselje duha. Prizadevaj si, da boš to storil zlasti tistim, ki so ti manj simpatični. Vedi, če se ne boš trudil na tem področju, ne boš dosegel resnične ljubezni in ne boš deležen njenih dobrin.« [97]

118. Ponižnost se lahko ukorenini v srcu samo po ponižanjih. Brez njih ni ne ponižnosti ne svetosti. Če nisi sposoben prenesti kakšnega ponižanja, nisi ponižen in ne greš po poti svetosti. Svetost, ki jo Bog daje svoji Cerkvi, prihaja po ponižanju njegovega Sina: On je naša pot. Ponižanje prinaša upodobitev po Kristusu in je nedosegljivo posnemanje Kristusa: »Kristus je trpel za vas in vam pustil zgled, da bi hodili po njegovih stopinjah« (1 Pt 2,21). Pokazal je ponižnost Očeta, ki se je ponižal in hodil s svojim ljudstvom, prevzel je njegovo nezvestobo in upore (prim. 2 Mz 34,6-9; Mdr 11,23-12,2; Lk 6,36). Zato so bili apostoli, potem ko so bili ponižani, »veseli, da so bili vredni trpeti zasramovanje zaradi Jezusovega imena« (Apd 5,41).

119. Ne bom se skliceval samo na nasilne primere mučeništva, ampak na vsakdanje poniževanje tistih, ki trpijo zaradi reševanja lastne družine ali za njeno ohranitev; ki ne marajo lepo govoriti o sebi in raje hvalijo druge, izbirajo manj ugledne dejavnosti, včasih pa celo raje prenašajo krivice, ki jih darujejo Gospodu: »Je pa pred Bogom zaslužno, če delate dobro in če potrpežljivo prenašate bridkost« (1 Pt 2,20). Ni treba hoditi s sklonjeno glavo, malo govoriti ali bežati pred družbo. Včasih lahko kdo, ki ni zagledan vase, pogumno sproži pogovor, se zavzame za pravičnost ali za obrambo nemočnih pred močnimi, pa čeprav ima tozanj negativne posledice.

120. Ne bom trdil, da je ponižanje prijetna stvar, to bi bil mazohizem. Gre za pot, kako posnemati Kristusa in rasti v povezanosti z njim. Tega ni mogoče razumeti na naravni ravni, in svet to

zasmehuje. Prosim moramo milost: »Gospod, ko pridejo ponižanja, mi pomagaj, da bom čutil, da hodim za teboj po tvoji poti.«

121. Takšno ravnanje predpostavlja srce, umirjeno v Kristusu, osvobojeno napadalnosti, ki izhaja iz močno poudarjenega jaza. Umirjenost, ki jo ustvarja milost, nam omogoča, da ohranjamo notranjo gotovost in vztrajamo, tudi »če bi hodil v temni dolini« (Ps 23,4) in bi se »proti meni utaborila vojska« (Ps 27,3). Trdni v Gospodu, Skali, smemo peti: »V miru bom legel in počival, saj ti, Gospod, sam skrbiš, da varno prebivam« (Ps 4,9). Končno, Kristus je »naš mir« (Ef,2,14) in je prišel, da »bi naše korake usmeril na pot miru« (Lk 1,79). Sv. Favstini Kowalski je razodel, da »človeštvo ne bo našlo miru, dokler se ne bo z zaupanjem zateklo v moje usmiljenje«. [98] Nikar torej ne podlegajmo skušnjavi, da bi iskali notranjo gotovost v uspehih, praznih užitkih, imetju, gospodovanju drugim ali družbeni pomembnosti: »Svoj mir vam dajem«, vendar ne, »kakor ga daje svet« (Jn 14,27).

Veselje in smisel za humor

122. Kar je bilo doslej rečeno, ni izraz zaviralnega, žalostnega, kislega, melanholičnega duha ali plitve podobe brez energije. Svetnik živi veselo in s smislom za humor. Ne da bi zgubil smisel za stvarnost, druge navdihuje s pozitivnim duhom in upanjem. Biti kristjan je »veselje v Svetem Duhu« (Rim14,17), kajti »ljubezni nujno sledi veselje. Kdor ljubi, je vedno deležen združenja z ljubljenim ... Zato ljubezni sledi veselje.« [99] Prejeli smo lepoto njegove besede in jo sprejemamo »v veliki stiski in z veseljem Svetega Duha« (1 Tes 1,6). Če dovolimo, da nam Gospod pomaga, da zlezemo iz svoje lupine, in nam spremeni življenje, tedaj lahko uresničimo, kar pravi sv. Pavel: »Veselite se v Gospodu zmeraj; ponavljam vam, veselite se« (Fil 4,4).

123. Preroki so napovedovali Jezusov čas, ki ga miživimo kot sporočilo veselja: »Zaukaj in vriskaj!« (Iz 12,6) »Povzpni se na visoko goro, znanilka veselja, Sion. Močno povzdigni svoj glas, znanilka veselja, Jeruzalem« (Iz 40,9). »Vrskajte, nebesa. In raduj se, zemlja. Gore, zaženite vrisk! Kajti Gospod tolaži svoje ljudstvo in se usmili ubogih« (Iz 49,13). »Silno se raduj, hči sionska. Vzklikaj, hči jeruzalemska! Glej, tvoj kralj prihaja k tebi, pravičen je in zmagovit (Zah 9,9). Ne pozabimo Nehemijeve spodbude: »Ne bodite žalostni, kajti Gospodovo veselje je vaša moč« (Neh 8,10).

124. Marija, ki je znala odkriti novost, ki jo prinaša Kristus, je zapela: »Moj duh se raduje« (Lk 1,47), Jezus se je »razveselil v Svetem Duhu« (Lk 10,21); ko je šel mimo, se je »vsa množica veselila« (Lk 13,17). Po njegovem vstajenju je povsod, kamor so prišli apostoli, »zavladalo veliko veselje« (Apd 8,8). Tudi nam Gospod vliva gotovost: »Resnično, resnično povem vam: jokali in žalovali boste ..., toda vaša žalost se bo spremenila v veselje. A spet vas bom videl in vaše srce se bo veselilo in veselja vam ne bo nihče vzel (Jn 16,20.22). »To sem vam povedal, da bo moje veselje v vas in da bo vaše veselje popolno« (Jn 15,11).

125. So tudi težki časi, časi križa, toda nobena stvar ne more uničiti nadnaravnega veselja, ki se »prilagaja in spreminja, tako da ostane vsaj svetlobni žarek, ki se poraja iz osebne gotovosti, da smo neskončno in nad vse ljubljene«. [100] To je notranja gotovost, jasnost, polna upanja, ki daje duhovno zadoščenje, nerazumljiva človeškim merilom.

126. Krščansko veselje navadno spremlja humor, kakor so ga izražali sv. Tomaž More, sv. Vincencij Pavelski ali sv. Filip Neri. Otožnost ni znamenje svetosti: »Naj izgine otožnost iz tvojega srca« (Prd 11,10). Mnogo sprejemamo od Gospoda, ki nam »obilno daje vsega v uživanje« (1 Tim 6,17), kajti včasih je žalost izraz nehvaležnosti, da ostanemo tako zaprti sami vase, da postanemo nesposobni prepoznavati Božje darove. [101]

127. Očetova ljubezen nas kliče: »Otrok, lepo ravnaj s seboj ... Ne zamudi lepega dne« (Sir 14.11.14). Bog želi, da smo usmerjeni v dobro, hvaležni in ne prevečzapleteni: »Ko je dan lep, bodi vesel ... Bog je ustvaril ljudi pokončne, oni pa se ukvarjajo z zapletenostjo« (Prd 7,14.29). V vsakem primeru je potrebno ohraniti gibčnost duha in ravnati, kot je ravnal sv. Pavel: »Navadil sem se biti zadovoljen v vsakršnem položaju« (Fil 4,11). Tako je živel tudi sv. Frančišek Asiški, ki je bil sposoben razveseliti se ob trdi skorji kruha ali hvaliti Boga za sapico, ki je božala njegov obraz.

128. Ne govorim o porabniškem in individualnem veselju, ki je močno razširjeno v nekaterih družbenih praksah. Porabništvo obremenjuje srce; ustvarja priložnostno in minljivo ugodje, ne pa veselja. Govorim o tistem veselju, ki ga živimo v občestvu, ga delimo in smo ga deležni, kajti »lepše je dajati kot prejemati« (Apd 20,35). »Bog ljubi tistega, ki daje z veseljem« (2 Kor 9,7). Bratska ljubezen pomnoži našo zmožnost veseliti se, kajti usposablja nas, da se veselimo veselja drugih: »Veselite se z veselimi« (Rim 12,15). »Veseli smo, kadar smo mi slabotni, vi pa močni« (2 Kor 13,9), če se pa »osredotočamo predvsem na svoje lastne potrebe, se obsojamo za življenje z manj veselja.« [102]

Pogum in gorečnost

129. Svetost je hkrati *parezija*: je pogum, evangeljski zagon, ki pusti sledi v svetu. Da bi bilo to mogoče, nam sam Jezus prihaja naproti ter ponavlja vedro in odločno: »Ne bojte se!« (Mr 6,50). »Jaz sem z vami do dovršitve sveta« (Mt 28,20). Te besede nam dovoljujejo, da potujemo in služimo z razpoloženjem, polnim poguma, ki ga je Sveti Duh prebudil v apostolih in jih spodbudil k oznanjevanju evangelija. Pogum, navdušenje, govoriti svobodno in z gorečnostjo, vse to pomeni beseda *parezija*, s katero Sveto pismo izraža svobodo bivanja, ki je odprto, ker je razpoložljivo za Boga in ljudi (prim. Apd 4,29; 9,28; 2 Kor 3,12; Ef 3,12; Heb 3,6; 10,19).

130. Blaženi papež Pavel VI. je med ovirami za evangelizacijo omenil ravno pomanjkanje poguma, *parezije*: »Pomanjkanje navdušenja je toliko večje, ker prihaja iz notra-njo-sti.« [103] Pogosto nas vleče, da bi se ustavili na lagodni obali! Toda Gospod nas kliče, naj odrinemo na odprto in vržemo

mreže v globoko morje (prim. Lk 5,4). Vabi nas, naj svoje življenje posvetimo njegovi službi. Ko se oklenemo njega, dobimo pogum, da vse naše darove (karizme) postavimo v službo bližnjega. Ko bi le čutili spodbudo njegove ljubezni (prim. 2 Kor 5,14) in bi sv. Pavlom rekli: »Gorje meni, če evangelija ne bi oznanjal!« (1 Kor 9,16).

131. Pogledajmo Jezusa: njegovo globoko usmiljenje ni nekaj, kar bi ga osredotočilo nase, tudi ni bilo nedelavno usmiljenje, polno strahu ali sramu, kakor se pogosto dogaja nam, ampak prav nasprotno. To usmiljenje ga je gnalo, da je pogumno zapustil sebe, da bi oznanjal, se podal na misijonsko pot, se napotil ozdravljat in osvobajati. Priznavajmo svojo krhkost in dovolimo Jezusu, da nas vzame v svoje roke in nas pošlje na delo. Čeprav smo krhki, smo nosilci zaklada, ki ustvarja iz nas velike ljudi in lahko naredi boljše in srečnejše tiste, ki ga sprejemajo. Apostolska zagnanost in pogum sta bistveni prvini poslanstva.

132. *Parezija* je znamenje Duha, je pričevanje za avtentičnost sporočila. Je gotovost, ki nam prinaša veselje evangelija, ki ga oznanjamo, je nepogrešljivo upanje zvestobe zvestemu Pričevalcu, ki vliva gotovost, da nas »nobena stvar ne bo mogla ločiti od Božje ljubezni« (Rim 8,39).

133. Potrebujemo spodbudo Duha, da nas ne bosta zadržala ne strah ne preračunljivost, da se ne bomo navadili hoditi samo znotraj gotovih meja. Spomnimo se, da vse, kar je zaprto, dobi pridih vlažnosti in prinaša bolezen. Ko so apostoli doživljali skušnjava, da bi dovolili, bi jih strah in nevarnosti ohromijo, so pričeli moliti skupaj proseč za *parezijo*: »In zdaj, Gospod, glej, kaj grozijo, in daj, da bomo tvoji služabniki pogumno oznanjali tvojo besedo« (Apd 4,29). Odgovor je bil: »Ko so odmolili, se je potresel prostor, kjer so bili zbrani; in vsi so bili polni Svetega Duha in so oznanjali Božjo besedo brez strahu« (Apd 4,31).

134. Tudi mi, tako kot prerok Jona, nosimo v sebi skrito skušnjava, da bi zbežali na varen kraj, ki ima veliko imen: individualizem, duhovnost, beg v mali svet, odvisnost, urejenost, ponavljanje predpisanih oblik, dogmatizem, domotožje, črnogledost, varnost zakonov. Včasih s težavo zapustimo znani prostor, ki nam je bil pri roki. Toda težave so podobne nevihti, kitu, črvu, ki grize Jonov ricinov grm, vetru in soncu, ki mu opečeta glavo. Kakor se je zgodilo Jonu, lahko tudi nas pripeljejo k Bogu, ki je nežnost in nas hoče privedi k vztrajni in prenovitveni poti.

135. Bog je vedno novost, ki nas nenehno spodbuja, naj gremo na pot, onstran znanega, naproti obrobju in mejam ... Vodi nas tja, kjer je človečnost najbolj ranjena, kjer ljudje, pod videzom površinske in prilagodljivosti, nenehno iščejo odgovor na vprašanje o smislu življenja. Bog se ne boji! Nima strahu! Vedno presega naše sheme in se ne boji obrobja. Tudi sam je stopil na obrobje (prim. Fil 2,6-8; Jn 1,14). Če si torej drznemo stopiti na obrobje, ga bomo tam našli: On je že tam. Jezus nas prehiteva v srcu brata, v njegovem ranjenem telesu, v njegovem zatiranem življenju, v njegovi zamračeni duši. On je že tam.

136. Res je, da moramo odpreti vrata Jezusu Kristusu, kajti on trka in kliče (prim. Apd 3,20). Včasih pa se sprašujem, ali ne bo zaradi naše zadušljive samozadostnosti Jezus trkal v nas, da bi mu dovolili oditi. V evangeliju beremo, da je Jezus »hodil od mesta do mesta in od vasi do vasi, pridigal in oznanjal evangelij o Božjem kraljestvu« (Lk 1,8). Tudi po vstajenju, ko so apostoli odšli na vse kraje, »je Gospod z njimi deloval« (Mr 16,20). To je moč, ki izhaja iz resničnega srečanja.

137. Navada nas zapeljuje in nam pravi, da nima smisla spreminjati stvari, ker pri tem ne moremo ničesar storiti; da je bilo vedno tako, in vendar smo šli naprej. Zaradi navade se več ne spopadamo z zlom in dovolimo, da gredo stvari, »kakor gredo« ali kakor so drugi določili. Dovolimo, naj nas Gospod prebudi, naj dá pospešek naši zaspanosti, naj nas osvobodi lenobe! Zavrzimo nedelavnost, odprimo oči in ušesa, zlasti pa srce; dovolimo, da nas premakne to, kar se dogaja okoli nas ter klic žive in dejavne besede Vstalega.

138. Spodbuja nas zgled številnih duhovnikov, redovnikov, redovnic in laikov, ki se predano posvečajo oznanjevanju in služenju, ki pogosto tvegajo življenje tudi za ceno svojega udobja. Njihovo pričevanje nas opozarja, da Cerkev ne potrebuje birokratov in funkcionarjev, ampak zavzete misijonarje, ki jih priganja navdušenje za oznanilo resničnega življenja. Svetniki nas presenečajo, pretentajo, ker nas njihovo življenje kliče, naj opustimo mirno in pomirjujočo povprečnost.

139. Prosimo Gospoda za milost, da ne bomo oklevali, ko bo Duh od nas zahteval, naj stopimo korak naprej. Prosimo ga za apostolski pogum, da bomo oznanjali evangelij in se bomo odpovedali temu, da bi iz svojega življenja naredili muzej spominov. Vedno dovolimo Svetemu Duhu, da nas uvede v premišljevanje zgodovine v duhu vstalega Jezusa. Tako bo Cerkev, namesto da bi se utrujala, lahko šla naprej v sprejemanju Gospodovih presenečenj.

V občestvu

140. Težko se je bojevati proti lastni poželjivosti, proti zasedam in skušnjavam hudobnega duha in sebičnega sveta, če smo sami. Ob takšnih napadih, ki nas zapeljujejo, lahko, česmo sami, izgubimo čut za stvarnost in notranjo jasnost ter podležemo.

141. Svetost je skupna pot, ki jo hodimo v paru. Tako jo zrcalijo nekatere svete skupnosti. V posameznih primerih je Cerkev kanonizirala celotne skupnosti, ki so herojsko živele evangelij in so žrtvovale Bogu vse svoje člane. Pomislimo na sedem svetih ustanoviteljev Reda Marijinih služabnikov, na sedem blaženih redovnic prvega samostana Obiskovanja iz Madrida, na sv. Pavla Mikija in japonske mučence, na sv. Andreja Taegona in korejske mučence, na sv. Roka Gonzálesa in Alfonza Rodrígueza ter tovariše v Južni Ameriki. Pomislimo tudi na nedavno pričevanje menihov trapistov v Tibhirinuv Alžiriji, ki so se skupno pripravljali na mučeništvo. Prav tako so številni pari svetih zakoncev, ki so bili drug drugemu spodbuda k svetosti. Brez dvoma je življenje in delo z drugimi pot duhovne rasti. Sv. Janez od Križa je rekel enemu izmed učencev:

živi z drugimi, da »ti bodo pomagali in te vadili v krepostih«. [104]

142. Skupnost je poklicana ustvariti »teološki prostor, v katerem lahko preskušamo mistično navzočnost vstalega Gospoda«. [105] Ko smo deležni iste Besede in skupaj obhajamo evharistijo, poglobljamo bratstvo ter oblikujemo sveto in misijonarsko občestvo. To je tudi prostor za pristne mistične izkušnje v skupnosti, kakor pričuje zgled sv. Benedikta in sv. Sholastike, ali čudovito duhovno srečanje, ki sta ga skupaj živela sv. Avguštin in njegova mati sv. Monika: »A že se je približal dan ..., ko ji je bilo sojeno ločiti se od življenja. In zgodilo se je, brez dvoma po skrivno tihih določbah tvoje previdnosti, da sva stala nekega dne samá naslonjena na okno, od koder je bil razgled na notranji vrt hiše, v kateri smo stanovali ... In žejna sva nastavljala usta svojih src voda`m tvojega studenca, studenca življenja, ki so pritekale od zgoraj, *studenca življenja*, ki je pri tebi ... In ko sva govorila o njej [Modrosti] ter po njej koprnela, sva se je rahlo dotaknila ob polnem utripu srca.« [106]

143. Takšne izkušnje niso ravno pogoste, tudi ne najpomembnejše. Skupno življenje v družini, župniji, redovni skupnosti ali v katerem koli drugem občestvu je sestavljeno iz mnogih majhnih vsakdanjosti. To se je dogajalo v sveti skupnosti Jezusa, Marije in Jožefa, ki je kot vzor izžarevala lepoto trinitaričnega občestva. Prav to se je pozneje dogajalo v življenju skupnosti, ki jo je Jezus živel s svojimi apostoli in s preprostim ljudstvom.

144. Spomnimo se, da je Jezus vabil apostole, naj bodo pozorni na malenkosti.

Na malenkost, ko je na svatbi zmanjkalo vina.

Na malenkost, ko se je izgubila ovca.

Na malenkost, ko je vdova vrgla v zakladnico dva novčiča.

Na malenkost, da so dekleta imela dovolj olja za svetilke, ko je ženim zamudil.

Na malenkost, ko so bili učenci vprašani, koliko hlebov imajo.

Na malenkost, da je bil žar pripravljen in ribe na njem, medtem ko je ob zori čakal učence.

145. Skupnost, ki ohranja spomin na majhna znamenja ljubezni, [107] kjer člani skrbijo drug za drugega in predstavljajo odprt prostor za evangelizacijo, je prostor navzočnosti Vstalega, ki ga po Očetovem načrtu posvečuje. Po daru Gospodove ljubezni so nam kdaj zaradi teh majhnih posebnosti darovane tolažilne izkušnje Boga: »Nekega zimskega večera sem kakor navadno opravila majhno uslugo ... Tedaj zaslišim od daleč blagi glas nekega glasbenega instrumenta. Videla sem razsvetljeno dvorano, vso žarečo v zlatu, lepo oblečena dekleta, ki so si med seboj izkazovale dvorljivosti in poklone. Moj pogled je pristal na ubogi bolnici, ki sem jo podpirala. Namesto melodije sem od časa do časa slišala njene vzdihne ... Ne morem povedati, kar se je tedaj zgodilo v moji duši, le to vem, da jo je Gospod obsijal z žarki resnice, ki neskončno presegajo temoten sijaj zemeljskih praznikov, in nisem mogla verjeti svoji sreči.« [108]

146. V nasprotju s porabniškim individualizmom, ki nas osami v iskanju blaginje, daleč stran od drugih, se mora naša pot posvečenja nenehno istovetiti z Jezusovo prošnjo: »Da bi bili vsi eno,

kakor ti, Oče, v meni, in jaz v tebi« (Jn 17,21).

Vztrajna molitev

147. Čeprav se zdi očitno, se spomnimo, da se svetost uresničuje v stalni odprtosti v presežno, ta pa se izraža v molitvi in češčenju. Svetnik je človek molitvenega duha, ki čuti potrebo po srečanju z Bogom. Svetnik je človek, ki ga zaprta imanenca sodobne družbe duši, on pa tega ne prenese ter z vsemi svojimi močmi in darovanjem hrepeni po Bogu, prihaja na dan s hvalnico, širi lastne meje v premišljevanju Gospoda. Ne verjamem v svetost brez molitve, čeprav ta ni nujno dolga niti z globokimi občutji.

148. Sv. Janez od Križa priporoča, naj »skrbimo, da bomo vedno živeli v Božji navzočnosti, pa naj bo ta stvarna, navidezna ali povezujoča, kakor jo prinaša naša dejavnost.« [109] Navsezadnje je želja po Bogu, ki je ni mogoče zatajiti v vsakdanjem življenju: »Bodi zvest v molitvi in je ne opuščaj tudi sredi svetnih dejavnostih. Ali ješ ali piješ, ali govoriš ali razpravljaš s svetovljani ali opravljaš kako drugo delo, vedno stremi po Bogu in v njem hrani čustva srca.« [110]

149. Da bi bilo to mogoče, so kljub temu potrebni tudi trenutki, posvečeni samo Bogu, v samoti z njim. Za sv. Terezijo Avilsko je molitev »oseben odnos prijateljstva, pogosto zadrževanje nas samih z njim, ki nas ljubi«. [111] Vztrajam pri tem, da to ni le naloga izbrancev, ampak vseh, kajti »vsi smo potrebni tihote, napolnjeno s češčenjem navzočnosti.« [112] Zaupna molitev je odgovor srca, ki se odpre Bogu *na ti*, kjer utihnejo drugi glasovi, da bi slišali blagi glas Gospoda, ki odmeva v tihoti.

150. V tej tihoti je mogoče v luči Duha prepoznati poti svetosti, ki nam jih predlaga Gospod. Sicer so lahko vse naše druge odločitve le »okras«, ki ne povišuje evangelijav našem življenju, temveč ga zakriva in duši. Za vsakega učenca je pomembno, da je z Učiteljem, da ga posluša, se od njega uči, vedno uči. Če ne poslušamo, bodo naše besede le hrup, ki ničemur ne koristi.

151. Spomnimo se, da »zrenje obličja mrtvega in vstalega Kristusa vnovič oblikuje našo človečnost, tudi tisto, ki je razdrobljena zaradi življenjskih naporov ali zaznamovana z grehom. Ne smemo se navaditi na moč Kristusovega obličja.« [113] Dovolj mi, da te vprašam: ali so v tvojem življenju trenutki, ko se postaviš pred njegovo navzočnost v tihoti, ostajaš z njim brez naglice, dovoliš, da te gleda? Ali dovoliš, da njegov ogenj razžari tvoje srce? Če ne dovoliš, da ga On hrani s svojim ognjem ljubezni in nežnosti, ne boš ogenj, kako boš potem ogreval srca drugih s svojim pričevanjem in svojimi besedami? In če pred njegovim obličjem Kristusu nisi zmoželi dovoliti, da te ozdravi in prenovi, tedaj se potopi v njegovo srce, vstopi v njegove rane, kajti tu ima središče Božje usmiljenje. [114]

152. Vendar prosim, da ne bi molitvene tihote razumeli kot beg, ki zanika svet okoli nas. »Ruski romar«, ki je potoval in nenehno molil, pripoveduje, da ga takšna molitev ni ločila od zunanjega

sveta. »Če sem koga srečal, so se mi vsi ljudje brez izjeme zdeli tako ljubeznivi, kakor da bi bili iz moje družine ... To luč sem čutil ne samo v notranjosti svoje duše, ampak se mi je tudi zunanji svet zdel zelo lep in očarljiv.« [115]

153. Tudi zgodovina ne izgine. Prav zato, ker se molitev hrani iz Božjega daru, ki se izliva v naše življenje, mora izražati bogastvo spominov. Spomin na Božja dela je temelj izkušnje zaveze med Bogom in njegovim ljudstvom. Če je Bog hotel vstopiti v zgodovino, je molitev vpletena v spomine. Ne gre samo za spomin na razodeto besedo, ampak tudi na naše življenje in življenje drugih, na vse, kar je Gospod storil za svojo Cerkev. To je spomin hvaležnosti, o katerem govori sv. Ignacij Lojolski v svojem delu *Kontemplacija za dosego ljubezni*. [116] Predlaga, naj si priključimo v spomin vse dobrine, ki smo jih prejeli od Gospoda. Ko moliš, se spomni svoje zgodovine; v njej boš našel toliko usmiljenja. Hkrati bo to hranilo tvoje spoznanje, da te Gospod ohranja v svojem spominu in te ne bo nikoli zapustil. Zato je povsem razumljivo, da ga prosiš, naj razsvetljuje tudi drobce tvojega bivanja, ki mu niso neznani.

154. Prošnja je izraz srca, ki zaupa v Boga in se zaveda, da samo ne zmore vsega. V življenju Bogu zvestega naroda najdemo številne prošnje, polne religiozne nežnosti in globokega zaupanja. Ne podcenjujmo prošnje molitve, ki nam marsikdaj razjasni srce in pomaga, da gremo naprej z zaupanjem. Prosilna molitev ima posebno vrednost, ker je znamenje zaupanja v Boga in hkrati izraz ljubezni do bližnjega. Zaradi duhovnih predsodkov nekateri menijo, da mora biti molitev čisto zrenje Boga, brez raztresenosti, kakor da bi bila imena in obrazi bratov nadležna motnja. Res pa je nasprotno: molitev je Bogu bolj všečna in nas bolj posvečuje, česi v njej s priprošnjo prizadevamo živeti dvojno Jezusovo zapoved. Priprošnja izraža bratsko povezanost z drugimi, ko smo po njej sposobni vključiti tudi življenje drugih, njihove najhujše skrbi in najlepše sanje. O tistem, ki velikodušno moli za druge, lahko navedemo svetopisemske besede: »To je prijatelj svojih bratov, ki veliko moli za ljudstvo« (2 Mkb 15,14).

155. Če priznavamo, da Bog obstaja, se ne moremo odreči češčenju, zdaj v mirni tihoti občudovanja, drugič v slavnostni pesmi. S tem izražamo, kar je živel blaženi Charles de Foucauld, ko je rekel: »Tako ko sem pričel verovati, da Bog obstaja, sem tudi razumel, da ne morem živeti drugače kakor le zanj.« [117] Tudi v življenju potujočega ljudstva so mnoga preprosta znamenja češčenja, kot se na primer »pogled romarja ustavi na podobi, ki izraža nežnost in Božjo bližino. Ljubezen zastane, premišljuje skrivnost, jo doživlja v tihoti.« [118]

156. Molitveno branje Božje besede, ki je slajša od medu (prim. Ps 119, 103), »ostrejša kot dvorezen meč« (Heb 4,12), nam dovoljuje, da še naprej poslušamo Učitelja, naj bo lučnim korakom, svetilka na naši poti (prim. Ps 119,105). Indijski škofje so nas spomnili, da »češčenje Božje besede nile ena izmed tolikih pobožnosti, lepa, vendar prostovoljna. Pripada namreč srcu in istovetnosti samega krščanskega življenja. Beseda ima moč, ki spremeni življenje.« [119]

157. Srečanje z Jezusom v Svetem pismu nas vodi k evharistiji, kjer je Beseda najučinkovitejša,

kajti gre za osebno navzočnost tistega, ki je živa Beseda. On, edini Absolutni, je deležen največjega češčenja, ki je mogoče na tem svetu, daruje se namreč sam Kristus. Ko ga prejmemo v svetem obhajilu, obnavljamo zavezo z njim in mu dovolimo, da v nas vedno bolj uresničuje svoje prenavljajoče delo.

Peto poglavje

BOJ, ČUJEČNOST IN RAZLOČEVANJE

158. Krščansko življenje je nenehen boj. Potrebna sta moč in pogum, da se upiramo skušnjavam hudobnega duha in oznanjamo evangelij. Ta boj je zelo lep, ker nam dopušča, da praznujemo vsakokrat, ko Gospod v našem življenju zmaga.

Boj in čuječnost

159. Ne gre zgolj za boj proti svetu in svetni miselnosti, ki nas vara, meša in spreminja v povprečneže, brez volje in brez veselja. To tudi ni zgolj boj proti lastni krhkosti in nagnjenjem (vsak ima svoje: lenobo, pohotnost, nevoščljivost, jezo itd.). Gre tudi za nenehen boj proti hudobnemu duhu, ki je začetnik zla. Tudi Jezus praznuje naše zmage. Veselil se je, ko so apostoli uspešno oznanjali evangelij, zmagovali proti nasprotovanjem hudobca; veselil se je: »Videl sem satana, ki je kakor blisk padal z neba« (Lk 10,18).

Več kot mit

160. Hudiču ne bomo dovolili obstanka, če bomo odločno nasprotovali gledanju na življenje zgolj z empiričnimi merili in brez nadnaravnega pogleda. Prepričanje, da je zlo med nami, nam pomaga razumeti, zakaj ima včasih zlo tako razdiralno moč. Res je, da so imeli svetopisemski pisatelji omejeno miselno prtljago za izražanje nekaterih danosti in so v Jezusovem času, na primer, enačili epilepsijo z demonsko zasvojenostjo. Vendar nas to ne sme zavesti v poenostavljanje, da so vsi evangeljski primeri psihične bolezni in zato hudobni duh ne obstaja ali nima vpliva. Njegov obstoj je izpričan na prvih straneh Svetega pisma, ki se konča z Božjo zmago nad hudobnim duhom. [120] Ko nam je Jezus zapustil molitev Očenaš, je hotel, da ga končamo s prošnjo, naj nas reši hudega. Izraz, ki ga uporabljamo (»hudega«), se ne nanaša na hudo v abstraktnem pomenu; njegov pomen je »Zlobec« (il »Maligno«). Izraz označuje bitje, ki nas muči, zavaja. Jezus nas je učil, da vsak dan prosimo za to rešitev, da nas moč hudega ne bi premagala.

161. Nikar torej ne mislimo, da gre za mit, upodobitev, simbol, podobo ali idejo. [121] Takšna prevara nas vodi k temu, da opustimo obrambo, se zanemarimo in tako postanemo bolj izpostavljeni. Ni nujno, da nas obsede. Zastruplja nas s sovraštvom, žalostjo, zavistjo in

pregrehami. Ko se ne branimo, to izkorišča in uničuje naše življenje, družine in skupnosti, saj »hodi okrog kakor lev in išče, koga bi požrl« (1 Pt 5,8).

Budni in zaupljivi

162. Božja beseda nas izrecno kliče, naj »se upremo skušnjavam hudobnega duha« (Ef 6,11), da bi pogasili »vse njegove ognjene puščice« (Ef 6,16). To niso poetične besede, kajti tudi naša pot proti svetosti je nenehen boj. Kdor tega ne prizna, se bo znašel pred neuspehom ali povprečnostjo. Za boj imamo na voljo močno orožje, ki nam ga daje Gospod: vero, ki se izraža v molitvi, premišljevanje Božje besede, obhajanje evharistije, evharistično češčenje, zakramentalno spravo, dejanja ljubezni, občestveno življenje, misijonarsko dejavnost. Če to zanemarimo, nas lahko zavedejo lažne obljube zlega, kakor je rekel sveti duhovnik Brochero: »Kaj pomeni, če vam Lucifer obljublja, da vas bo rešil, še več, da boste živeli sredi vseh njegovih dobrin, če so te dobrine goljufive in strupene?« [122]

163. Na tej poti so prizadevanje za dobro, duhovno dozorevanje ter rast v ljubezni najboljša protiutež zlu. Nihče ne bo obstal, če bo izbral obotavljanje na mrtvi točki, čebo zadovoljen z malim, čebo opustil sanje, da bi Gospodu daroval nekaj lepega. Toliko slabše, čese vda občutku poraženosti, kajti »kdor začinja brez zaupanja, je že izgubil polovico boja in je zakopal svoje talente ... Krščanska zmaga je vedno križ, vendar križ, ki je hkrati zastava zmage, ki jo nosimo z zmagovito nežnostjo prosti nastopom zla.« [123]

Duhovna izprijenost

164. Pot svetosti je izvir miru in veselja, ki ju naklanja Sveti Duh, hkrati pa zahteva, da imamo »prižgane svetilke« (prim. Lk 12,35) in ostanemo pozorni: »Zla, pa naj bo kakršno koli, se vzdržite« (1 Tes 5,22), »čujte« (prim. Mr 13,35; Mt 24,42). Nikar ne dremajte (prim. 1 Tes 5,6). Kajti tisti, ki se ne zavedajo, da so grešili proti Božji postavi, se lahko prepustijo neke vrste omami. Glede na to, da se ne zavedajo ničesar, kar bi bilo potrebno grajati, ne opazijo mlačnosti, ki počasi načinja njihovo duhovno življenje, ter se predajajo životarjenju in izprijenosti.

165. Duhovna izprijenost je hujša kot padeč grešnika, ker gre za lagodno in samozadostno slepoto, ko je naposled vse dovoljeno: laž, prevara, sebičnost in druge prefinjene oblike zaverovanosti vase, kajti »tudi satan si nadeva krinko angela luči« (2 Kor 11,14). Tako je v tistih dneh končal Salomon, medtem ko je veliki grešnik David zmožel premagati svojo revščino. Jezus nas je na nekem mestu opozoril na to zvito skušnjava, ki človeka vodi v pogubo; govori o človeku, ki je bil rešen demona in, misleč da je njegovo življenje odslej čisto, končal zasvojen z drugih sedem hudih duhov (prim. Lk 11,24-26). Neko drugo svetopisemsko besedilo rabi zelo močno primerjavo: »Pes se vrne k lastnemu izbljvku« (2 Pt 2, 22; prim. Prg 26,11).

Razločevanje

166. Kako naj vemo, ali nekaj prihaja od Svetega Duha ali izhaja iz posvetnega duha ali pa od hudiča? Edini način je razločevanje, ki ne zahteva samo ustrezne sposobnosti premisleka in splošnega čuta, ampak je tudi dar, za katerega moramo prositi. Če z zaupanjem prosimo Svetega Duha in si hkrati prizadevamo gojiti ga z ljubeznijo, premišljevanjem, branjem in dobrim nasvetom, bomo zagotovo rastle v tej duhovni sposobnosti.

Nujna potreba

167. Sposobnost razločevanja je danes še posebej potrebna. Današnje življenje ponuja številne možnosti za delo in razvedrilo, svet pa to prikazuje, kakor bi bilo vse primerno in dobro. Vsi, zlasti še mladi, so izpostavljeni nenehnemu spreminjanju. Mogoče je brskati po dveh ali treh poljih (ekranih) hkrati in se priključiti na različne virtualne programe. Brez modrosti razločevanja se zlahka spremenimo v blagovne lutke trenutnih nagnjenj.

168. To je zlasti pomembno, ko se v našem življenju pojavi novost in je potrebno razločevati, ali gre za novo vino, ki prihaja od Boga, ali pa za varljivo novost posvetnega duha ali hudega duha. V drugih primerih se dogaja nasprotno, ko nas moč zla zavaja, naj ničesar ne spreminjamo, ampak pustimo stvari, kakršne so, naj izberemo nedejavnost in togost; tako preprečujemo delovanje Duha. Svobodni smo v Jezusovi ljubezni, toda on nas kliče, naj prepoznamo to, kar nosimo v sebi – hrepenenja, skrbi, strahove, pričakovanja – in kar je zunaj nas – »znamenjačasa« –, da bi prepoznali pota popolne svobode: »Vse preizkusite, in kar je dobro, obdržite« (1 Tes 5,21).

Vedno v Gospodovi luči

169. Razločevanje ni potrebno samo v pomembnih trenutkih, takrat, ko rešujemo zapletena vprašanja ali ko moramo sprejeti ključno odločitev. To je pripomoček za lažje sledenje Gospodu. Uporabimo ga: da bi bili sposobni prepoznati Gospodov čas in njegovo milost, da ne bi spregledali njegovega navdiha, da ne bi spregledali njegovega klica k rasti. Pogosto se to dogaja pri malih stvareh, pri tem, kar se zdi nepomembno, kajti velikodušnost se kaže v preprostih in vsakdanjih rečeh. [124] Gre za to, da nimamo meja za dosego velikih stvari, za to, kar je boljše in lepše, hkrati pa se osredotočimo na najmanjše, na naloge današnjega dne. Zato prosim vse kristjane, da noben dan ne opustijo v pogovoru z Gospodom, ki nas ljubi, spraševanja vesti. Razločevanje nas hkrati vodi k spoznanju konkretnih sredstev, ki nam jih Gospod daje v svojem skrivnostnem načrtu ljubezni, da se ne bi ustavili samo pri dobrin željah.

Nadnaravni dar

170. Duhovno razločevanje nikakor ne izključuje prispevka človeških, bioloških, psiholoških, družboslovnih in moralnih znanosti, temveč jih presega. Tudi niso dovolj modra navodila Cerkve. Vedno ponavljamo, da je razločevanje milost. Čeprav vključuje razum in modrost, ju tudi presega, kajti gre za notranje spoznanje edinstvenega in neponovljivega načrta, ki ga ima Bog za vsakega

izmed nas in ga uresničuje v najrazličnejših okoliščinah in mejah. Ne gre zgolj za časne dobrine, tudi ne za zadoščenje, da smo storili nekaj koristnega, še manj za željo, da bi imeli mirno vest. V ospredju je smisel mojega življenja pred Očetom, ki me pozna in me ljubi, pred tistim, za katerega moram dati svoje življenje, pred njim, ki me pozna bolje kot kdor koli drug. Razločevanje me končno vodi k samemu izviru življenja, ki ne mine, da bi »namrečspoznali tebe, živega Boga, in tistega, ki si ga poslal, Jezusa Kristusa« (Jn 17,3). To ne zahteva kakih posebnih sposobnosti, tudi ni prihranjeno za bolj razumne in poučene, pač pa Oče rad pokaže ponižnim (prim. Mt 11,25).

171. Čeprav nam Gospod govori na dokaj različne načine med našim delom (življenjem), po drugih in v vsakem trenutku, ne smemo prezreti tihote daljše molitve, da bi bolje zaznali to govornico, da bi razumeli pravi pomen navdihov, za katere mislimo, da smo jih prejeli, da bi ublažili stiske in prišli do spoznanja našega bivanja v Božji luči. Tako lahko dopustimo, da se rodi nova sinteza, ki izvira iz življenja, ki ga razsvetljuje Gospod.

Govôri, Gospod

172. Lahko pa se zgodi, da se pri sami molitvi izogibamo soočenju s svobodo Duha, ki veje, kjer hoče. Spomniti se moramo, da molitveno razločevanje zahteva, da smo pripravljene poslušati: Gospod, drugi, tudi sama stvarnost nas kličejo vsakič drugače. Samo tisti, ki je pripravljen poslušati, se lahko svobodno odpove svojemu delnemu in nepopolnemu pogledu, svojim navadam in vzorcem. Tedaj je pripravljen sprejeti klic, ki mu vzame gotovost, a ga vodi k boljšemu življenju, kajti ni dovolj, da vse teče gladko in mirno. Morda nam Bog ponuja več, a mi tega v svoji lenobni raztresenosti ne spoznamo.

173. Takšno poslušajoče razpoloženje seveda zahteva poslušnost evangeliju kot zadnjemu merilu, pa tudi cerkvenemu učiteljstvu, ki ga ohranja, ko si prizadeva, da bi v zakladu Cerkve našlo tisto, kar bi lahko bilo danes še rodovitnejše za odrešenje. Ne gre za to, da bi delali po receptih ali ponavljali preteklost, kajti podobne rešitve niso veljavne za vse priložnosti in kar je bilo koristno v enem kontekstu, ni rečeno, da bo tudi v drugem. Razločevanje duhov nas osvobaja togosti, za katero ni prostora pred današnjostjo Vstalega. Edino Duh zmore vstopiti v najbolj skrite rane stvarnosti in upoštevati vse njihove odtenke, da bi z drugačno lučjo vzpostavil novost evangelija.

Logika daru in križa

174. Bistveni pogoj za napredek in razločevanje je vzgoja za Božjo potrpežljivost in njegov čas, ki nista nikoli naša. Bog noče, »da pade z neba ogenj in jih pokonča« (prim. Lk 9,54), gorečnežem ne dovoli, »da bi zbrali plevel«, ki raste skupaj s semenom (prim. Mt 13,29). Poleg tega se zahteva velikodušnost, kajti »lepše je dajati kot prejemati« (Apd 20, 35). Razločevanje nima namena odkrivati, kaj bi lahko še dosegli v tem življenju, ampak kako bi bolje izpolnili poslanstvo, ki nam je bilo zaupano s krstom. To pa pomeni, da smo se pripravljene odpovedati vsemu. Sreča je namreč neverjetna: največ nam podari, če sprejmemo skrivnostno logiko, ki ni od tega sveta. Ko je sv.

Bonaventura premišljeval o križu, je rekel: »To je naša logika.« [125] Kdor sprejme to dinamiko, ne dovoli pomirjenja svoje vesti, temveč se velikodušno odpre razločevanju.

175. Ko pred Gospodom premišljujemo življenjsko pot, ni praznih prostorov. Na vseh področjih življenja lahko nadaljujemo in rastemo ter Bogu darujemo nekaj več, tudi na tistih, kjer doživljamo največ težav. Potrebno je prositi Svetega Duha, da nas osvobodi in izžene iz nas strahove, ki nas ovirajo, da bi mu odprli vrata na nekatera področja našega bivanja. Kdor vse zahteva, tudi vse daje in ne želi vstopiti v nas, da bi nas spremenil ali oslabil, ampak da bi nam dal polnost. Ob tem vidimo, da razločevanje ni domišljivosamospraševanje ali sebično opazovanje, ampak resnični izhod iz nas samih naproti skrivnosti Boga, ki nam pomaga živeti poslanstvo, h kateremu nas je poklical v korist bratov.

176. Želel bi, da bi Marija okronala ta razmišljanja, saj je ona kot nihče drug živela Jezusove blage. Ob Božji navzočnosti je vesela poskočila, ohranila vse to v svojem srcu in dopustila, da jo je prebodel meč. Sveta med svetimi je najbolj blagoslovljena. Kaže nam pot svetosti in nas na njej sprem-lja. Ne sprejema tega, da tedaj, ko pademo, ostanemo na tleh, zato nas včasih vzame v naročje, ne da bi nas obsojala. Pogovor z njo nas potolaži, osvobaja in posvečuje. Mati ne potrebuje veliko besed, njej ni treba razlagati, kaj se nam je zgodilo. Dovolj je, da vedno znova šepnemo: »Zdrava, Marija ...«

177. Upam, da bodo te strani koristile vsej Cerkvi, da se bo posvetila pospeševanju prizadevanja za svetost. Prosimo, naj Sveti Duh prebudi v naših srcih močno željo, da bi bili sveti v večjo Božjo slavo in da se bomo glede tega medsebojno spodbujali. Tako si bomo podelili srečo, ki nam je svet ne bo mogel vzeti.

Dano v Rimu, pri Sv. Petru, na god sv. Jožefa 2018, v šestem letu moje papeške službe.

Francišek

KONCILSKI, POKONCILSKI IN DRUGI DOKUMENTI

Drugi vatikanski koncil (1962–1965)

GS – CS Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* – Veselje in upanje/Cerkev sedanjem svetu (1965)

LG – C Dogmatična konstitucija *Lumen gentium* – O Cerkvi (1964)

Drugi dokumenti

- AL – RL Papež Frančišek, Okrožnica *Amoris laetitia* – Radost ljubezni, Cerkevni dokumenti 152, Družina, Ljubljana 2016.
- CA – OS Janez Pavel II., Okrožnica *Centesimus annus* – Ob stoletnici, Cerkevni dokumenti 45, Družina, Ljubljana 1991.
- CCC – KKC *Catechismo della Chiesa Cattolica* – Katekizem katoliške Cerkve, Družina, Ljubljana 1993.
- EG – VE Papež Frančišek, Apostolska spodbuda *Evangelii gaudium* – Veselje evangelija, Cerkevni dokumenti 140, Družina, Ljubljana 2014.
- EN – OE Pavel VI., Apostolska spodbuda *Evangelii nuntiandi* – O evangelizaciji današnjega sveta, Nadškofijski ordinariat, Ljubljana 1976.
- LD – BV Kongregacija za verski nauk, Pismo katoliškim škofom *Placuit Deo* – Bogu je bilo všeč, Cerkevni dokumenti 157 (pred izidom), Ljubljana 2018.
- MV – OU Papež Frančišek, Bula *Misericordiae vultus* – Obličje usmiljenja, Cerkevni dokumenti – Nova serija 23, Družina, Ljubljana 2015.
- NMI – ZNT Janez Pavel II., Apostolsko pismo *Novo millennio ineunte* – Ob začetku novega tisočletja, Cerkevni dokumenti 91, Ljubljana 2001.
- OL – LV Janez Pavel II., Okrožnica *Oriente lumen* – Luč z Vzhoda, Cerkevni dokumenti 68, Družina, Ljubljana 1996.
- TMA – ZTT Janez Pavel II., Apostolsko pismo *Tertio millennio adveniente* – V začetku tretjega tisočletja, Cerkevni dokumenti 58, Ljubljana 1995.
- VC –PŽ Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Vita consecrata* – Posvečeno življenje, Cerkevni dokumenti 65, Družina, Ljubljana 1996.

[1] Benedikt XVI., *Homilija ob slovesnem začetku Petrove službe* (24. aprila 2015): AAS (2005), 708.

- [2] V vsakem primeru se predpostavlja, da gre za glas svetosti ali za primer, vsaj na splošni ravni, za krščanske kreposti: prim. Apostolsko pismo Motu proprio *Maiorem hac dilectionem* (11. julija 2017), art. 2c: *L' Osservatore Romano*, 12. julija 2017, 8.
- [3] Dogmatična konstitucija *O Cerkvi – Lumen gentium* (1964), 9.
- [4] Prim. Joseph Malegue, *Prierres noies. Les classes moyennes du Salut*, Paris 1958.
- [5] Dogmatična konstitucija *O Cerkvi*, 12.
- [6] *Verborgenes Leben und Epiphanie*. GW XI, 145
- [7] Janez Pavel II., Apostolsko pismo *Ob začetku novega tisočletja – Nuovo millennio ineunte*, Cerkveni dokumenti 91, Ljubljana 2001, 56: AAS 93 (2001), 307.
- [8] Apostolsko pismo *V zarji novega tisočletja – Tertio millennio adveniente*, Cerkveni dokumenti 58, Ljubljana 1995.
- [9] Janez Pavel II., *Homilija ob ekumenskem spominu na pričevalce vere 20. stoletja* (7. maja 2000), 5 : AAS 92 (2000), 680-681.
- [10] Dogmatična konstitucija *O Cerkvi*, 11.
- [11] Prim. Hans Urs Von Balthasar, *Teologia y santidad*, v: *Communio* VI/87, 489.
- [12] *Cantico spirituale B*, Prolog, 2: *Opere*, Roma 1979, 490.
- [13] Prim. prav tam, 14, 2; str. 575.
- [14] Prim. Papež Frančišek, *Kateheza pri splošni avdienci 19. novembra 2014: Insegnamenti* II, 2 (2014), 555.
- [15] Sv. Frančišek Saleški, *Trattato dell' amore di Dio*, VIII, 11: *Opere complete di Francesco di Sales*, IV, Roma 2011, 468.
- [16] *Cinque pani e due pesci. Dalla sofferenza del carcere una gioiosa testimonianza di fede*, Milano 2014, 20.
- [17] Škofovska konferenca Nove Zelandije, *Healing love*, 1, januar 1988.
- [18] Prim. *Duhovne vaje*, 102 –312.

[19] *Katekizem katoliške Cerkve*, Ljubljana 1993, 515.

[20] Prav tam, 516.

[21] Prav tam, 517.

[22] Prav tam, 518.

[23] Prav tam, 521.

[24] Benedikt XVI., *Kateheza pri splošni avdienci 13. aprila 2011: Insegnamenti VII* (2011), 451.

[25] Prav tam, 450.

[26] Prim. Hans Urs Von Balthasar, *Teologia y sandidat*, v: *Communio VI/87*, 486 –493.

[27] Xavier Zubiri, *Naturaleza, historia, Dios*, Madrid 1999/3, 427.

[28] Carlo M. Martini, *Le confessioni di Pietro*, Cinisello Balsamo 2017, 69.

[29] Treba je razlikovati površno razvedrilo od zdrave kulture počitka, ki nas odpira drugemu in stvarnostim v duhu razpoložljivosti in kontemplacije.

[30] Janez Pavel II., *Homilija pri maši ob kanonizaciji* (1. oktobra 2000), 5: *AAS 92* (2000), 852.

[31] Regionalna škofovska konferenca zahodne Afrike, *Pastoralna poslanica na koncu II. plenarne skupščine* (29. februarja 2016), 2.

[32] *La donna povera*, Reggio Emilia 1978, 375.

[33] Prim. Kongregacija za katoliški nauk; Pismo *Bogu je bilo všeč – Placuit Deo* škofom katoliške Cerkve o nekaterih vidikih krščanskega odrešenja (2. februarja 2018), 4: *L' Osservatore Romano*, 2. marca 2018, 4 –5: »Tako neopelagianski indivi-dualizem kot neognostični prezir telesa maličita izpovedovanje vere v Kristusa, edinega in vesoljnega Odrešenika.« V tem dokumentu so verski temelji za razume-vanje krščanskega odrešenja v odnosu do neognostičnih in neopelagianskih ponaredkov.

[34] Apostolska spodbuda *Veseljje evangelija – Evangelii gaudium* (24. novembra 2013), 94: *AAS 105* (2013), 1060.

[35] Prav tam: *ASS* (2013), 1059.

- [36] *Homilija pri maši pri Sv. Marti*, 11. novembra 2016: *L' Osservatore Romano*, 12. novembra 2016, 8.
- [37] Sv. Bonaventura uči: »Treba je opustiti vse intelektualne dejavnosti, da bi bil vrh čustva v celoti prenesen in preoblikovan v Bogu ... Da bi to dosegli, ne moreta ničesar storiti ne narava ne znanost; zelo malo smemo računati na raziskovanje in mnogo na duhovno maziljenje; malo na govorico in mnogo na notranje veselje; malo na besede in knjige, vse pa na Božji dar, to je na Svetega Duha; malo ali nič na ustvarjeno, vse pa na ustvarjalno bistvo, to je na Očeta, Sina in Svetega Duha« (*Itinerario della mente di Dio*, VII, 4 –5).
- [38] *Pismo velikemu kanclerju Papeške katoliške univerze v Argentini ob 100-letnici Teološke fakultete* (3. marca 2015): *L' Osservatore Romano*, 9.–10. marca 2015, 6.
- [39] Apostolska spodbuda *Veselje evangelija*, 40; AAS 105 (2013), 1037.
- [40] *Video posnetek na mednarodnem teološkem kongresu na Papeški katoliški univerzi v Argentini*, 1. –3. septembra 2015: AAS 107 (2015), 980.
- [41] Apostolska spodbuda *Posvečeno življenje – Vita consecrata*, Cerkevni dokumenti 65, Ljubljana 1996 (25. marca 1996), 38: AAS 88 (1996), 412.
- [42] *Pismo velikemu kanclerju Papeške katoliške univerze v Argentini ob 100-letnici Teološke fakultete* (3. marca 2015): *L' Osservatore Romano*, 9. –10. marca 2015), 6.
- [43] *Lettera a Frate Antonio*, 2: FF 251.
- [44] *Sui sette doni dello Spirito Santo*, 9, 15.
- [45] Prav tam, *Commento al Libro IV delle Sentenze*, 37, 1, 3, ad 6.
- [46] Apostolska spodbuda *Veselje evangelija*, 94: AAS 105 (2013), 1059.
- [47] Prim. sv. Bonaventura, *Le sei ali dei Serafini*, 3, 8: »Non omnes omnia possunt«. To je treba razumeti v smislu *Katekizma katoliške Cerkve*, 1735.
- [48] Prim. sv. Tomaž Akvinski, *Summa Theologiae*, I-II, 109, 9, ad 1: Vendar je Božja milost na neki način nepopolna, kajti – kot je bilo rečeno – človeka ne ozdravlja v polnosti.«
- [49] *La natura della gratia*, 43, 50 : PL 44, 271.
- [50] *Izpovedi*, 10, 29, 40: PL 32, 796.

[51] Prim. Apostolska spodbuda *Veselje evangelija*, 44: AAS 105 (2013), 1038.

[52] V razumevanju krščanskega nauka nas milost prehiteva, spremlja in sledi vsem našim dejanjem (prim. Tridentinski koncil; *Sessio. VI, Decretum de iustificatione*, cap. 5; PG 60, 470.

[53] *Homilija k Pismu Rimljanom*, 9, 11: PG 60, 470.

[54] *Homilija o ponižnosti*: PG 31,530.

[55] *Kanon 4*: DH 374.

[56] *Sess. VI, Decretum de iustificatione*, cap. 8; DH 1532.

[57] *KKC*, 1998.

[58] *Prav tam*, 2007.

[59] Sv. Tomaž Akvinski, *Summa Theologiae*, I-II, 114, 5.

[60] Sv. Terezija Deteta Jezusa: »Darovanje sebe kot žrtev usmiljeni ljubezni Dobremu Bogu« (Molite, 6): *Opere complete*, Roma 1997, 943.

[61] Lucio Gera, *Sobre il mistero del pobre*, v: P. Grelot – L. Gera – A. Dumas, *El Pobre*, Buenos Aires 1962, 103.

[62] To je dejansko katoliški nauk glede »zaslug« v zvezi s pravičnostjo. Gre za sodelovanje opravičenega za rast v milosti (prim. *KKC*, 2010). Na noben način samo opravičenje in prijateljstvo z Bogom ni predmet človekovega dejanja.

[63] Prim. Apostolska spodbuda *Veselje evangelija*, 95: AAS 105 (2013), 1060.

[64] Prim. *Summa Theologiae*, I-II, q. 107, art. 4.

[65] *Homilija pri maši ob jubileju za družbeno zavržene osebe*, 13. novembra 2016: *L' Osservatore Romano*, 14.– 15. novembra 2016, 8.

[66] Prim. *Homilija pri maši v Domu sv. Marte*, 9. junija 2014: *L' Osservatore Romano*, 10. junija 2014, 8.

[67] Vrstni red drugega in tretjega blagra variira v raznih izročilih besedila.

[68] *Duhovne vaje*, 23d: Roma 1984/6, 58–59.

[69] *Manoscritto C, 12r: Opere complete, Roma 1997, 247.*

[70] Cerkev je od patrističnih časov cenila dar solza, kakor o tem pričuje lepa molitev » *Ad petendam compunctionem cordis*«: Vsemogočni in usmiljeni Bog, ki si storil, da je iz skale pritekla izvirljiva vodežejnemu ljudstvu, naredi, da bodo iz trdote našega srca pritekale solzekesanja, da bomo znali jokati zaradi naših grehov in po tvojem usmiljenju zaslužili odpuščanje (*Missale Romanum*, ed. Typica 1962, 110).

[71] *KKC, 1789; prim. tudi 1970.*

[72] *KKC, 1787.*

[73] Obrekovanja in laži so podobne terorističnim dejanjem. Vržemo bombo, ki uničuje, napadalec pa se umakne zadovoljen in miren. To je vse kaj drugega, kot je plemenitost tistega, ki pride in se pogovarja iz oči v oči, misleč na dobro drugega.

[74] V nekaterih primerih je potrebno govoriti o težavah brata. Tedaj se lahko zgodi, da govorimo o naši razlagi, ne pa o objektivnih dejstvih. Strast spremeni konkretno dejstvo, ga interpretira in končno posreduje naboj subjektivnosti. Tako zatajimo objektivnost in ne spoštujemo resničnosti drugega.

[75] Apostolska spodbuda *Veselje evangelija, 218.*

[76] *Prav tam, 239.*

[77] *Prav tam, 227.*

[78] Janez Pavel II., Okrožnica *Ob stoletnici – Centesimus annus* (1991), 41 c

[79] Apostolsko pismo *Ob začetku novega tisočletja – Novo millenio ineunte*, 2001, 49; AAS 93 (2001) 302.

[80] *Prav tam.*

[81] *Bula Obličje usmiljenja – Misericordiae vultus, 12.*

[82] Spomnimo se ravnanja usmiljenega Samarijana s človekom, ki so ga razbojniki pustili na pol mrtvega ob poti (prim. Lk 10,30 –37).

[83] Kanadska konferenca katoliških škofov – Komisija za družbena vprašanja, *Odprto pismo članom Parlamenta, The Common Good or Exclusion: A Choice for Canadians* (1. februarja 2001),

9.

[84] Peta generalna skupščina škofov Latinske Amerike in Karibov v skladu s cerkvenim učiteljstvom izjavlja, da je »človeško bitje vedno – od spočetja in na vseh stopnjah bivanja do naravne smrti in po njej – nekaj svetega, da je treba njegovo življenje varovati ...« (*Dokumento di Aparecida*, 29. julija 2007, 388, 464).

[85] *Regola – Pravilo*, 53,1; PL 66, 749.

[86] Prim. *prav tam*, 53,7: PL 66, 750.

[87] *Prav tam*, 53, 15; PL 66, 751.

[88] *Bula Obličje usmiljenja*, 9: AAS 107 (2015), 405.

[89] *Prav tam*, 10: AAS 107 (2015) 406.

[90] Apostolska spodbuda *Radost ljubezni*, 311: AAS 108 (2013), 1103.

[91] *Apostolska spodbuda Veselje evangelija*, 197.

[92] Prim. *Summa Theologiae*, II-II, q. 30, a. 4.

[93] *Prav tam*, ad 1.

[94] *Cristo en los pobres*. Madrid 1981, 37 –38.

[95] Obstajajo razne oblike bulizma, čeprav se kažejo elegantne in spoštljive ali celo zelo duhovne, povzročajo mnogo trpljenja glede spoštovanja drugega.

[96] *Cautele*, 13: *Opere*, Roma 1979/4, 1070.

[97] *Prav tam*.

[98] Božje usmiljenje v moji duši. *Dnevnik bl. Favstine Kowalske*, Citta` del Vaticano 1996, 132.

[99] Sv. Tomaž Akvinski. *Su mma Theologiae*, I-II, q. 170, a. 3.

[100] Apostolska spodbuda *Veselje evangelija*, 6: AAS 105 (2013).

[101] Priporočam molitev, ki jo pripisujejo sv. Tomažu Moru: »Gospod, nakloni mi dobro prebavo, pa tudi to, kar naj prebavljam. Nakloni mi telesno zdravje in smisel za humor, ki je za to potreben.

Gospod, daj mi sveto dušo, ki zna narediti zaklad iz tega, kar je dobro in zdravo, da se ne bom prestrašil zaradi greha, marveč bom znal stvari postaviti na njihovo mesto. Daj mi duha, ki ne pozna utrujenosti, godrnjanja, joka in žalosti; ne dovoli, da bi pretirano skrbel za tisto motečo stvar, ki jo imenujemo 'jaz'. Gospod, nakloni mi čut za humor. Daj mi milost, da bom razumel šale, da bi bil v življenju vsaj nekoliko vesel in bi to mogel posredovati drugim. Tako bodi!»

[102] Posinodalna apostolska spodbuda *Radost veselja – Amoris laetitia*, 110: AAS 108 (2016), 354.

[103] Pavel VI., Apostolska spodbuda *O evangelizaciji – Evangelii nuntiandi*, 1975, 80: AAS (1976), 73. Zanimivo je, da v tem besedilu Pavel VI. povezuje veselje s parezijo. Kakor po eni strani obžaluje »pomanjkanje veselja in upanja«, tako po drugi hvali »veliko in opogumljajoče veselje za evangelizacijo«, ki je povezano z »notranjim zagonom, ki ga nihče in nobena stvar ne more ugasiti«, kajti svet ne bo sprejel evangelija od »žalostnih in malodušnih evangelizatorjev«. V svetem letu 1975 je papež Pavel VI. posvetil veselju Apostolsko spodbudo *Veselite se v Gospodu – Gaudete in Domino* (9. maja 1975): AAS 67 (1975), 289 –322.

[104] *Cautele*, 15: *Opere*, Roma 1979/4, 1072.

[105] Sv. Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda *Posvečeno življenje – Vita consecrata* (25. marca 1996), 42: AAS 88 (1996), 416.

[106] *Izpovedi*, IX, 10, 23 –25; *PL* 32, 773 –775. Prim. tudi *Bogoslužno branje*, 4, Ljubljana 1977, 353 –354.

[107] Opozarjam na tri ključne besede: »Prosim, hvala, oprostite«, kajti »primerne besede, izrečene v pravem trenutku, varujejo in hranijo ljubezen od dne do dne« (Apostolska spodbuda *Radost ljubezni*, 133): AAS 108 (2016), 363.

[108] Sv. Terezija Deteta Jezusa, *Manoscritto – Rokopis C*, 29 v-3r; *Opere complete*, Roma 1997, 269.

[109] *Gradi di perfezione*, 2: *Opere*, Roma 1979/4, 1079.

[110] Sv. Janez od Križa, *Consigli per raggiungere la perfezione*, 9: *Opera*, 1079.

[111] Življenje sv. Terezije Deteta Jezusa, kakor ga je sama napisala, 8, 5: *Opere*, Roma 1981, 95.

[112] Janez Pavel II., Apostolsko pismo *Luč z Vzhoda – Orientale lumen* (2. maja 1995), 16; AAS 87 (1995), 762.

- [113] Govor na V. narodnem srečanju Cerkve v Italiji, Firenze, 10. 11. 2015: AAS 107 (2015), 1284.
- [114] Prim. sv. Bernard, *Discorso sul Cantico dei Cantici*, 61,3 –5: PL 183, 1071 –1073.
- [115] *Racconti di un pellegrino russo*, Milano 1979/3, 41, 129.
- [116] Prim. *Duhovne vaje*, 230 –237.
- [117] *Lettera a Enrico de Castieres* (14. 8. 1901): Charles de Faucauld, *Opere spirituali. Antologia*, Roma 1983/5, 623.
- [118] Peta splošna konferenca škofov Latinske Amerike in Karibor, *Documento di Aparecida* (29. junija 2007), 259.
- [119] Konferenca katoliških škofov Indije; *Dichiarazione finale della XXI Assemblea plenaria* (18. 2. 2009), 3.2.
- [120] Prim. *Homilija* pri maša v Domu sv. Marte (11. 10. 2013): L' Oservatore Romano, 12. oktobra 2013, 12.
- [121] Prim. Pavel VI., *Kateheza* pri splošni avdienci 15. novembra 1972; *Insegnamenti X* (1972), 1168–1170): »Ena izmed največjih potreb je obramba proti zlu, ki ga imenujemo Demon ... Zlo ni zgolj pomanjkanje dobrega, ampak delovanje, živa, duhovna, izprijena oseba, ki druge izpridi. Strašna realnost, skrivnostna in strašljiva! Kdor zanika njegovo eksistenco, je zunaj svetopisemskega in cerkvenega učenja. Prav tako tisti, ki ga ima za samostojen princip, ki ne bi imel, tako kot vsaka stvaritev, začetka pri Bogu. Ali pa ga razume kot neko psevdo realnost, miselno in fantazijsko personifikacijo skritih vzrokov naših bolezni.
- [122] S. Jose Gabriel del Rosario Brochero, *Predica delle bandiere*, in Conferenza Episcopale Argentina, *El Cura Brochero. Cartas y sermones*, Buenos Aires 1999, 71.
- [123] Apostolska spodbuda *Radost evangelija*, 85: AAS 105 (2013), 1056.
- [124] Na grobu sv. Ignacija Lojolskega je tale modri napis: »Ne imej nič pomembnejšega, kar te omejuje, in bodi v tem, kar je najmanjše: to je božansko.«
- [125] *Sull'Hexaameron*, 1,30.

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana